

Година XXVII
БРОЈ 779
3. децембар 1966.

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

ХЕЈ!

УКЉУЧЕНИ СУ РАКЕТНИ МОТОРИ ЗА КОЧЕЊЕ!

КО ТО ДИРА МОТОРЕ?

АХА!

ТИ, ПАМЕТ-ЊАКОВИЋУ!

ИСКЉУЧИО САМ МОТОРЕ ЗА КОЧЕЊЕ! БРЗИНА НАМ СЕ СМАЊИЛА ДАЛИ СМО ЈОШ У ОРБИТИ!

МОРА ДА ЈЕ НЕКАКАВ ПАЈКАН!

НИКАД МУ НИСАМ ВЕРОВАО!

САД НАМ НЕКЕ ВИШЕ УМАКИ!

ГОТОВИ СУ!

СПУСТИТЕ ПИШТОЛЕ, СМЕСТА!

ХА! ПАЈКАНИ!

ВАШ УПАД ЈЕ ИЛЕГАЛАН! МИ НЕ ПОДЛЕЖЕМО ЗЕМАЉСКОМ ПРАВОСУЂУ!

ЗАБОРАВЉАТЕ ДА ВАМ СЕ БРЗИНА СМАЊИЛА И ДА СЕ САТЕЛИТ ПРИ БЛИЖИО ЗЕМЉИ...

ТАМАН ТОЛИКО ДА УЋЕТЕ У ДОМЕТ ЊЕНОГ ПРАВОСУЂА!

УХАПШЕНИ СТЕ!

ОДЛИЧНО, ФЛАШЕ! ДОБРО СИ ИЗВЕО ТО СА СМАЊЕЊЕМ БРЗИНЕ!

ТАКО СМО МОГЛИ ДА ПОХВАТАМО ЧИТАВУ БАНДУ КОЦКАРА!

ПРЕВАЦИЊЕМО ТЕ ДО ШТАБА ЗА КОНТРОЛУ КОСМОСА!

ОХ! ЧВРСТО МЕ ЗАГРЛИ, ФЛАШЕ! ОСЕЊАМ ДА БЕШ ОПЕТ УПАСТИ У НЕПРИЛИКЕ!

НЕПРИЛИКЕ, ЛОЛИ? КАКВЕ?

ДОЗНАКЕШ УСКОРО!

КРАЈ ЕПИЗОДЕ

КРОЗ БЕКОБЕ

СВЕ СЛУПЕ

У свету чувени дијамант „Орлов“ био је не кад уграђен као око у кипу Бrame у једном индијском храму. Неки француски војник, пре-

одевен у чувара, украо је драгоценни камен и продао га неком енглеском капетану за 2000 фунти стерлинга. Капетан га је по повратку у Енглеску продао за 12000 фунти. Трећи купац био је, 1773. године, руски принц Орлов. Он је дао за њега 100000 фунти и поклонио га царици Катарици Великој која га је уградилa у краљевски скиптар. Дијамант је тежак око 200 карата.

ПОДЗЕМНИ КАНАЛИ

Приликом археолошких ископавања на месту где је био град Ур, стара престоница Вавилоније, откривени су велики подземни канали изграђени пре пет хиљада година. Канали су

повезивали краљевски дворac с храмом богиње Месеца, бога воде и других светишта. Каналима су се возили у чамцима.

УНОСАН ПОСАО

Још у старом Риму постојали су јавни клозети. За њихову употребу морало се прилично

плаћати јер познато је да су закупни ових „кућица“ били задужени веома високим порезима.

У ОВОМ БРОЈУ:

Новогодишња
бајка

Кроз нашу
земљу

СНЕГОВИТИ ВРШИЧ

На крајњем западном делу наше земље налазе се Алпи — највише планине код нас. Поред горостасног Триглава, који са својих 2.863 метра доминира над осталима, овде су још врх Шкрлетница (2738 м), Мангарт (2678 м), на југословенско-италијанској граници и његов први сусед врх Јеловец са надморском висином од 2643 метра.

Иако изразито високопланински овај део наше земље није одсечен од нижих и гушће насељених крајева. Десетине километара асфалтираних и макадамских путева воде преко виших и нижих превоја, прате речне долине и повезују градиће и села.

Један од највиших превоја преко којег води асфалтно-макадамски пут јесте надалеко познат Вршич. Из крајске Горе са севера и Толмина са југа, пут у неколико десетина серпентина савладава велики успон. Окружен високим планинским врховима Разором (2601 м), Присојником (2547 м) и Мојстровком (2332 м) Вршич и сам достиже 1611 метара тако да је виши од многих врхова наших планина. Због велике надморске висине снег се на околним планинама задржава шест до осам месеци у току године, док је сам Вршич често покривен снегом од краја новембра до маја. Тада се саобраћај готово потпуно обу-

ставља, те најкраћа веза између Горњег Посавља и Горњег Посочја као да оде на заслужени зимски одмор. Е-кипе за одржавање проходности Вршича тада имају пуне руке посла, јер треба обезбедити пролаз бројним излетницама и смучарима који хитају ка планинским домовима и смучарским теренима да ту проведу викенд или зимски одмор смучајући се и уживајућу у лепотама зимског алп-

ског пејзажа. Иако је често врло хладно, а дебелина снега достиже и до 2 метра у Еријачево; планинској кући на 1515 метара надморске висине, Тичарјевом дому и осталим објектима је веома живо. На малом смучарском терену код највише тачке на превоју увек је пуно смучара. Мала уснијача непрестано ради, а снега за скијање има од децембра до краја априла.

У току лета планинарске

куће под Вршичем пружају гостопримство бројним излетницима и планинарима, који одавде полазе у освајање високих планинских врхова са којих се пружа широк и далек видик.

По горким искушењима и драгоценим победама Вршич је генерацијама врхунских бициклиста на тркама кроз Хрватску и Словенију и тркама кроз Југославију остао ду-боко у сећању.

ГАМБРИНУС НИЈЕ ПРОНАШАО ПИВО

Немачке народне легенде приписују проналазак пива фландриском краљу Гамбринусу. Порекло тог предања враћа нас у 13 век. Тада је у Брабанту владао херцог Јоан I, кога су у народу назвали Јаа, а у латинским делима тог времена „Јан примус“ — Јан први. Јоан је био покровитељ

заната и пристао је да буде почасни председник еснафа бриселских пивара. У знак захвалности пивари су својој свечаној сали држали његов портрет: херцог је насликан с купом пенишавог пива у руци. Почасни председник свесрдно је штитио интересе пивара нарочито у време када

су виноградарски и трговински виници водили прави рат против пива, покушавајући да пиварима наметну разне дажбине. У народном говору Јан-примус постепено се предања враћа нас у 13. век заштитник пивара у — проналазача пива, а херцог у — краља. Јан I умро је пре 600 година.

АНЕГДОТЕ

НЕНАКЛОНОСТ СУДБИНЕ

Шпански писац Бласко Ибањез зауставио се испред неке огласне табле да прочита шта пише. Тада констатова да је заборавио наочаре, а без њих није могао да прочита ни сло-ва. Уто покрај њега стаде неки непознати човек и Ибањез му се обрати:

— Молим вас, прочитајте шта је овде написано.

— Извините, одговори овај — и мени судбина није била наклоњена као ни вама. Ја такође не знам да читам.

Неће стићи на ту адресу

Неки млади песник показао је Волтеру своју оду „За потомство“. Волтер је прочита и рече:

— Није лоша, али ипак мислим да неће стићи на ту адресу.

ИСТИНА О ЛАЖИ

Пратећи неку даму до стола писац Мрак Твен јој рече:

— Ви сте данас чаробни!

— На жалост, ја вам не могу узвратити сличним комплиментом — одговори му она.

Смејући се, писац јој на то рече:

— А ви учините као и ја: слажите.

НАУЧНИКОВО ОДЕЛО

Сарадници Ивана Петровића Павлова сакупише између себе новац и дадоше га научнику с молбом да купи себи одело јер оно које је имао на себи није већ личило ни на шта.

— Хвала, пријатељи! Хвала! — рече им професор примајући новац.

Сутрадан уђе у лабораторију у старом оделу али са новом групом паса.

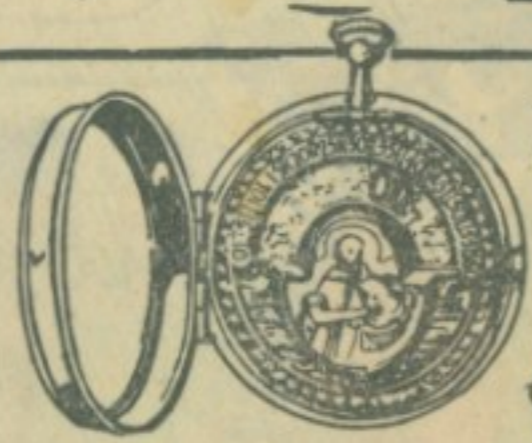
— Не можете замислити како ми је добродошао овај новац. Сад испитивања можемо поставити на много широј основи — саопшти радосно збуњеним сарадницима.

ТОМАС БЕБИНГТОН МЕКОМ

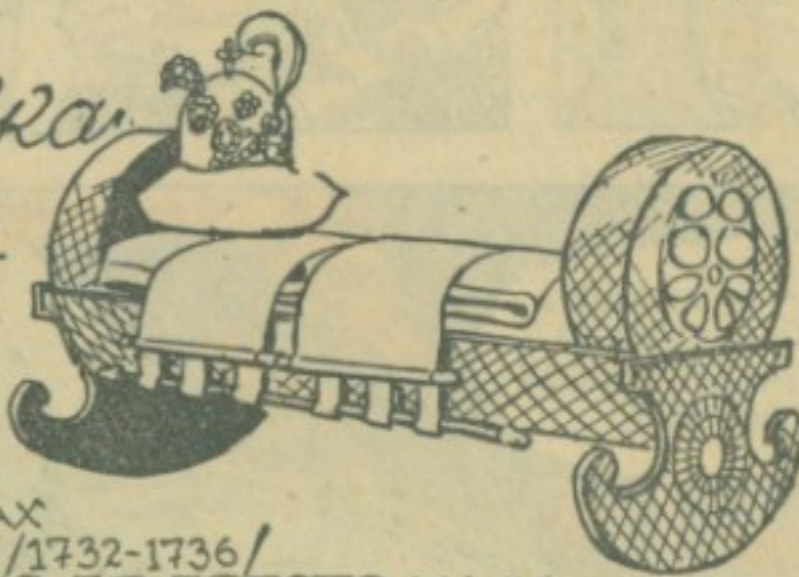
1800-1859/
ЕНГЛЕСКИ ИСТОРИЧАР,
СВЕ ДО СМРТИ МОГАО ЈЕ ДА
„ИЗРЕЦИТУЈЕ“ 3.000 НАЗИВА
ИЗ КАТАЛОГА ОКСФОРДСКЕ
ЗБИРКЕ УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА
КОЈИ ЈЕ ИМАО
42 СТРАНИЦЕ
— А КОЈЕ ЈЕ НАУЧИО
НАПАМЕТ КАД ЈЕ
ИМАО 4 ГОДИНЕ

Ripley's Вероватни чиници

У 18. ВЕКУ
У НЕМАЧКОЈ
ЈЕ БИО НАЦИЊЕН
ЧАСОВНИК БЕЗ
КАЗАЊКИ
БРОЈЕВИ КОЈИ СУ
ПОКАЗИВАЛИ ЧА-
СОВЕ КРЕТАЛИ
СУ СЕ ОКО
БРОЈЧАНИКА

Росељка
на
пре-
сто-
лу

ПЕРСИ-
ЈСКИ ШАХ
АБАС III / 1732-1736/
НАСЛЕДИО ЈЕ ПРЕСТО КАДА
ЈЕ ИМАО 8 МЕСЕЦИ УМЕСТО НА ЊЕ-
ГОВУ ГЛАВУ КРУНА ЈЕ СТАВЉЕНА
У ЊЕГОВУ ЗЛАТНУ КОЛЕВКУ.
4 ГОДИНЕ КАСНИЈЕ ПРАВНИЦИ
СУ ОТКРИЛИ ДА ЈЕ ТИМ ЧИНОМ
КОЛЕВКА УЧИЊЕНА
ЦАРЕМ
ПЕРСИЈЕ
ЗАТО СУ ЈЕ ПРЕТОПИЛИ А
ПЕРСИЈА ЈЕ ДОБИЛА НОВОГ ВЛА-
ДАРА ШАХА НАДИРА

ЉУБИТЕЉ СУПЕ

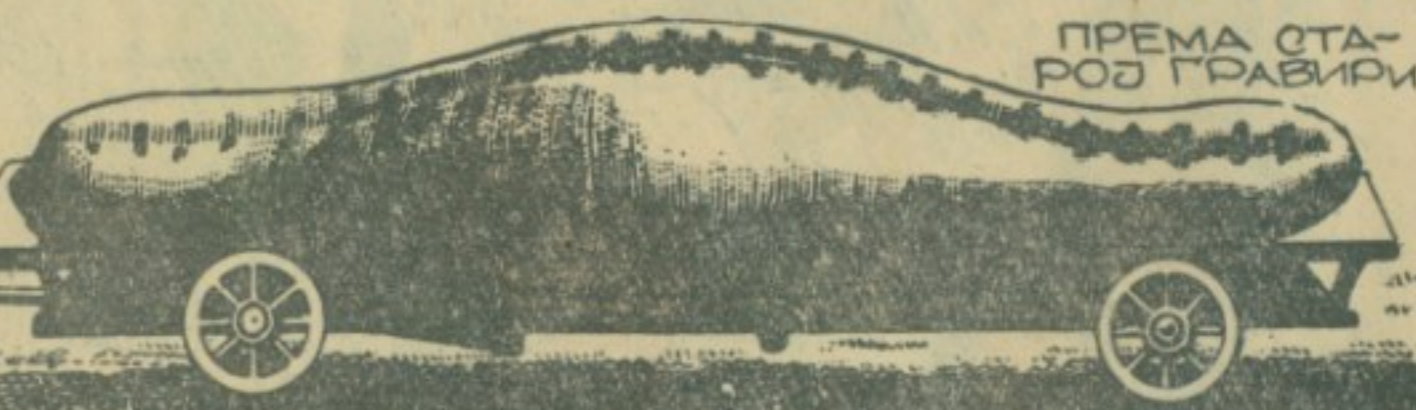
У ТОКУ 22 ГОДИНЕ, ОД 1840 ДО 1862, ЈЕДНОМ
МЕСЕЦИНО ЕДМОН ДЕ РОСТАК ЗАКУТИО БИ ЦЕ-
ЛУ ГЛАВНУ САЛУ ПАРИСКОГ РЕСТОРАНА „ВАШЕТ“
ДА БИ МОГАО НА МИРУ ДА РУЧА. СВАКИ ТАКАВ
ЊЕГОВ РУЧАК САСТОЈАО СЕ ОД 42 РАЗЛИЧИТЕ
ВРСТЕ СУ-
ПА.

© King Features Syndicate, Inc., 1966. World rights reserved

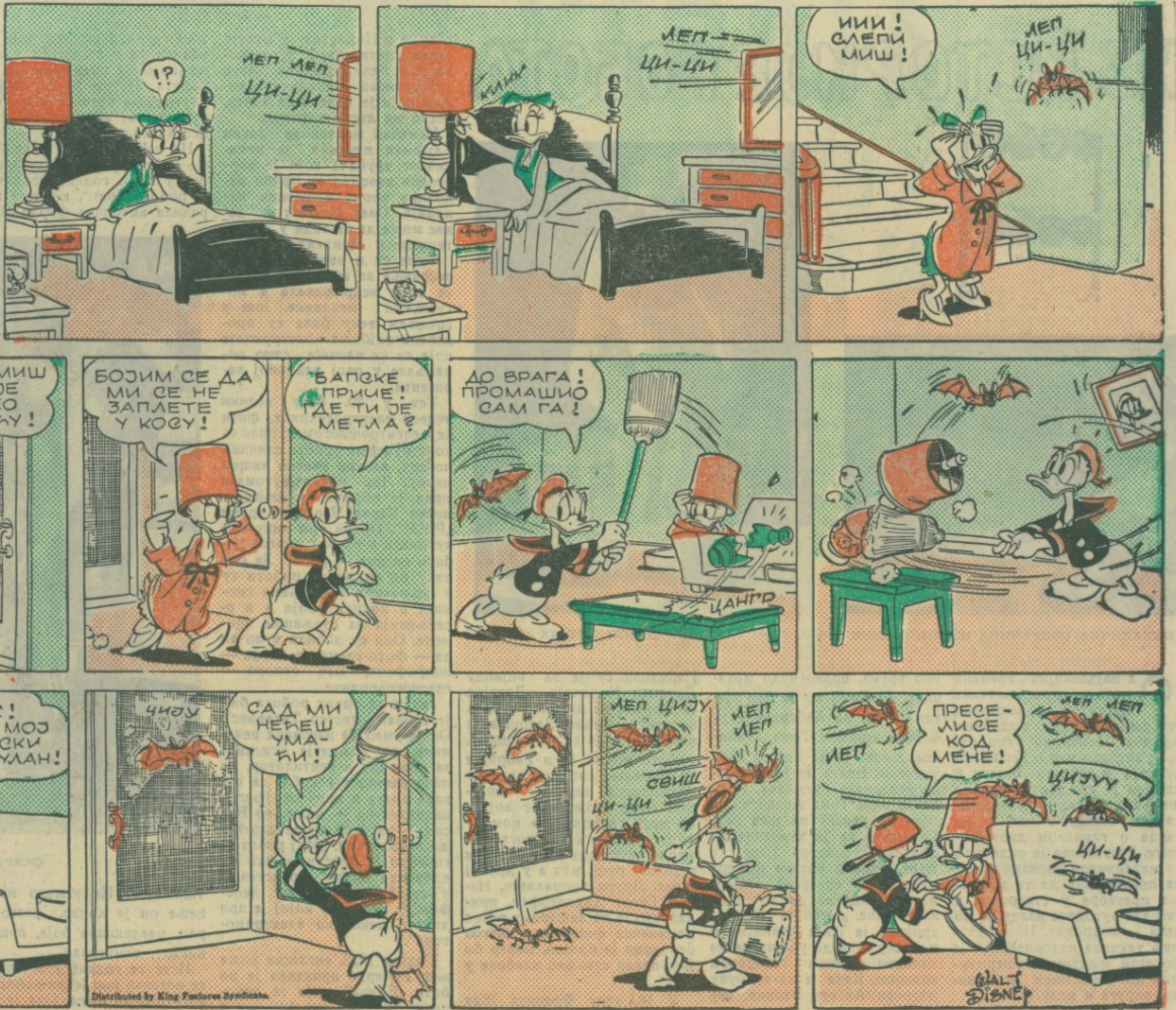
ВЕКНА ХЛЕБА

ИСПЕЧЕНА ЗА САКСОН
СКУ ВОЈСКУ КОЈА ЈЕ
ВРШИЛА МАНЕВРЕ У БЛИ-
ЗИНИ РАДЕВИЦА, БИЛА ЈЕ
ДУГАЧКА 7,5 А ШИРОКА 3,6
МЕТРА. ДОВУКЛА СУ ЈЕ 4 ПАРА
КОЊА А ИСЕКЛИ СУ ЈЕ НОЖЕМ ОД 6 МЕТРА

ПРЕМА СТА-
РОМ ГРАВИРИ

WALT DISNEY
ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ШЕСНАЕСТОГОДИШЊА ШАМПИОНКА

ПРВАКИЊА ЕВРОПЕ У СРЕДИНИ

У Лиможу, нико није познавао Клод Мандоно. Тренизи су се одвијали тихо, без блеска и рекламе. Било је потребно свакодневно провести многе часове у пливалишту да би се исправно сваки замах руке или начела још нека десетина секунде на стази од сто метара. Тако је то трајало све до 24. августа ове године када је у Утрехту шеснаестогодишња Клод Мандоно, висока 175 сантиметара и тешка 60 килограма, потукла „холандску локомотиву“ Аду Кок и совјетску шампионку Тамару Соснову. Временом од 4 минута, 48 секунди и 2 десетине, млада Францускиња постала је шампионка Европе на стази од 400 метара краул.

Тог дана у Лиможу сви су се осећали помало шампиони. Отац Клод Мандоно непрестано је примао честитке својих суграђана уз срдачни стисак руку.

Као тринаестогодишњу девојчицу Клод је 1963. запазио тренер Лисјен Мазо у једном пливалишту. Одмах је уочио њене изузетне способности, отишао њеном оцу и замолио га да му дозволи да тренира са девојчицом. Отац се сагласио под условом да то и Клод

жели. Тако је на једноставан начин отпочела каријера Клод Мандоно.

Клод Мандоно је већ тада пливала сто метара за један минут и 20 секунди. Следеће године постигла је минут и 14 секунди, а 1965. године минут и 8 секунди. За време свог шампионата Француске, 1965. године, постала је првакиња Француске на 100, 200 и 1500 метара. На 400 метара је ишла испод 5 минута. У јуну 1965. године, на летњем шампионату Француске, млада девојка остварила је на 100 метара краул резултат од једног минута и 3 секунде, на 200 метара 2 минута и 18 секунди, на 400 метара 4 минута и 54 секунде, а на 1500 метара 19 минута и 40 секунди. Све сами рекорди.

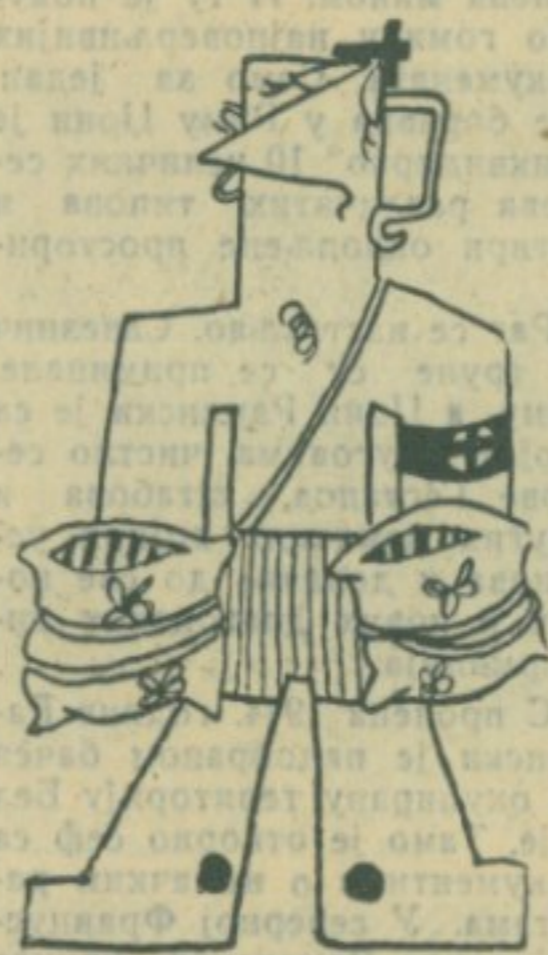
За све то време у Лиможу је постојао само један летњи базен у коме је температура воде ретко бивала виша од 18 степени. Па и то једино пливалиште било је пре три године, у време када је Клод почела да постиже успехе, готово увек празно. Данас је град од 130.000 становника у част своје шампионке подигао леп зимски спортски базен, који се од јутра до мрака не празни. Док је 1963. године на пр-

венству града било 30 такмичара ове године било их је 216.

Клод Мандоно боравила је ове године у САД на усавр-

Боксер мека срца

Да бити боксерски шампион не значи аутоматски и бити грубијан показује пример Марсела Сердана, једног од највећих боксера свих времена. Сердан је погинуо у авиону који се 1950. године срушио у планинско подручје Азорских острва. У овом уде-

шавању пливачке вештине. Њену главну слабост представљали су заокрети. Овај су недостатак амерички тренери отклонили. Она намерава још једанпут да путује у САД да би открили „тајне“ својих супарника. А за 1963. годину, када се буду одржавале Олимпијске игре у Мексику, Клод Мандоно и њена најбоља другарица Кики Каран француска шампионка у леђном пливању, упутиле су изазов Американкама и Аустралијанкама. Које ће од њих бити боље? Клод верује у себе. Наравно, уколико се не умешају Русиње или источне Немце, које су њене најопасније европске ривалке.

су погинула је и славна француска виолинисткиња Нинет Нева.

Сердан је 1948. године постао светски првак у боксу средње категорије. Своју титулу изгубио је од Американца Џека ла Моте 1949. године. Летели на реванш-меч погинуо је.

Ево једне анегдоте по којој се може оценити доброта Марсела Сердана. У току бокс-меча на шампионату Француске против Виеза публика је била зачуђена што Сердан ју неколико махова није нокаутирао противника који му се идеално открио. Сердан је био чувен по жестини своје левице, а Виез се већ у шестој рунди тетурао. Упркос томе Виез је свих десет рунди издржао на ногама. Ни ко до Серданове смрти није сазнао за тајну тог меча, а онда ју је открио најбољи боксеров пријатељ Жан Дима. У једном тренутку, док су се противници налазили у клинчу, испрени Виез је шапнуо Марселу на уво: „Имам двоје деце, немој ме послати у болницу“. Сердан је од тог тренутка престао да насрће, Виез је био спасен.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква!

Шилџо као болесник
Дошао лекар Шилџо да види како је, на одмах опати ја није ни окусио лек.
— Замто нисте узимали лек, како сам вам прописао?
— Како могу — одговори Пилџа — кад на боцици пише: Држите увек добро затворено!

ри ђак у школи. Не постоји ништа што ти боље знаш од својих другова.
— Има нешто. Ујма Паја,
— Шта то?
— Да читам свој рукопис.

Досетљиви Влаја
Влаја је био немослушан, па га ујма Паја казнио да легне без вечере.
— То нека ти буде поука — каже му Паја, у кревет без вечере.
— Лепо — рече мирно Раја, — а како ћу онда да узмем лек после вечере?

Једини начин
— Ха — ђи! — кину вром-ко Ђира.
— Ух! Лаа данас страшно кијам! — узвикну љутито Цица.
— Извини — одговори Ђира, — али ја једино тако умем да кијам.

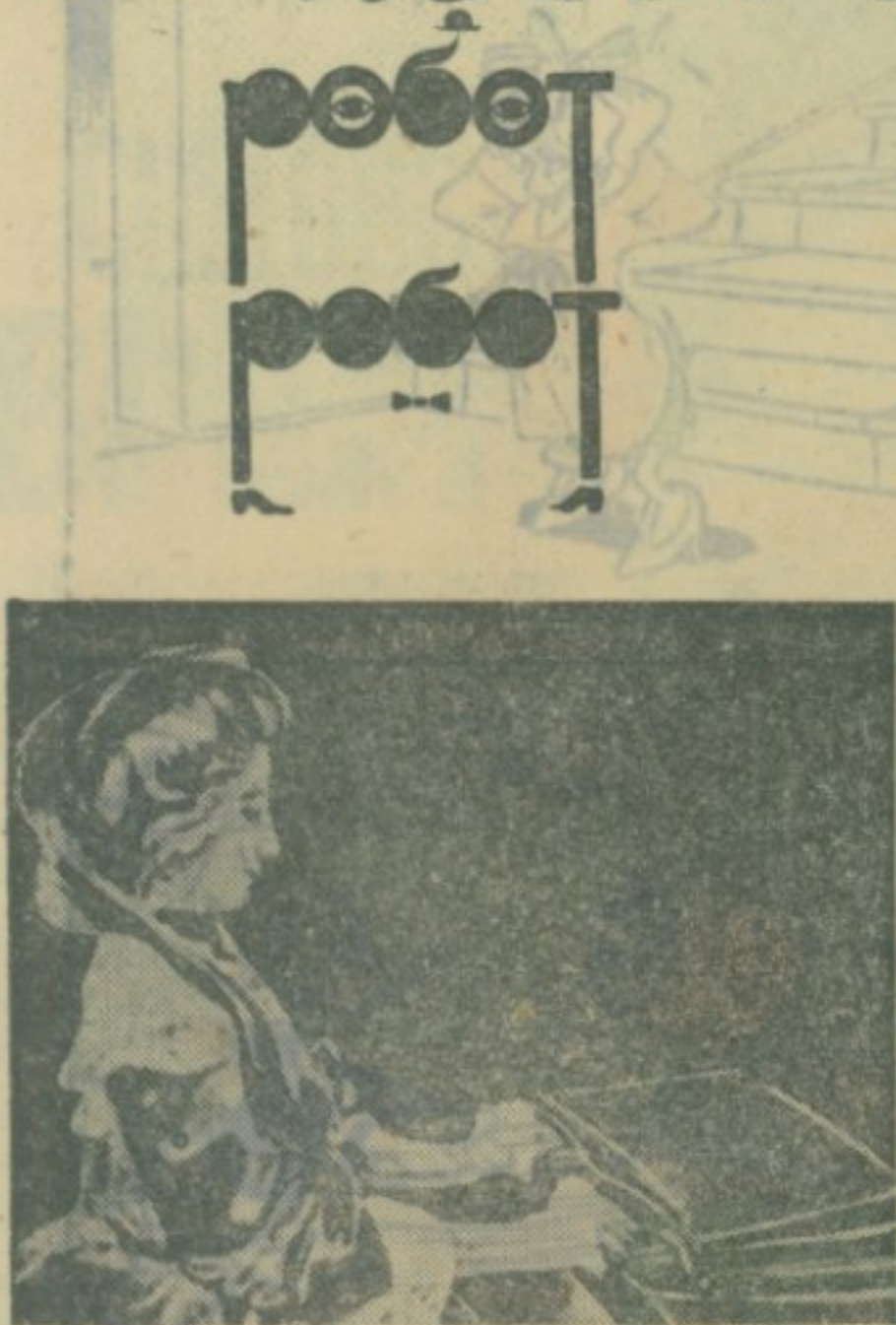
То је увек мрзео
Шилџа упао у Микијеву канцеларију и почео да прича. Мики, који је био врло заузет, изгуби у једном тренутку стрпљење и рече му:
— Зар ниси приметио, да на мојим вратима пише: „Беспосленима улаз забрањен“.
— Како да нисам, одговори Шилџа, и врло ми је драго. Ја ништа на свету нисам више мрзео него кад ме неко прекида у говору.

Што је доље
— Шта је даље, пита Раја Влаја, Аустралија или Месеј?
— Аустралија, одговори Влаја.
— Замто мислиш?
— Па Месеј видим, а Аустралију не видим.

То боље зип
— Раја — каже Паја сестрићу — чујем да си најзо-

Сопственим оруђем
— Ја се увек држим тога да непријатеља треба тући његовим сопственим оруђем, каже Лека Зека.
— Одлично — рече Мики. Можеш ли ми онда помоћи да уведемо вољу, која ме је малочас уболо.

ИЗ ИСТОРИЈЕ РОБОТА

МЕХАНИЧКА СВИРАЧИЦА ИЗ 1770. ГОДИНЕ

РОБОТ „ЕРИК“ УСТАЈЕ

Од најдавнијих времена човека су привлачиле легенде о вештачки створеним бићима подобним људима. Поменимо само узгред антички мит о Пигмалиону који је извајао статуу и оживео је, средњовековна маштања о хомункулусу — вештачком човеку и чешке легенде о глиненом диву Голему. Разумљиво је онда што су механичари древних времена покушавали да та маштања претворе у стварност и саграде аутомате налик на човека — андронде. Низак ступањ технике надокнађивање је богатом маштом и оштроумним комбиновањем зупчаника, опруга и полуга.

Антички механичар Херон Александријски изумео је и конструисао око стотину различитих аутомата. Најзанимљивији од његових изума свакако је — аутоматско позориште. Читава представа одвијала се без уплитања људи: после снаског чина завеса се аутоматски спуштала, измена декора одвијала се такође аутоматски, улоге су играли механички глумци. Истина, с наше тачке гледишта конструкција тих глумаца била је једноставна и груба.

Тридесет година (1216—1246) утрошио је немачки фиџкар и алхемичар Алберт Велики да би начинио „гвозденог човека“. Било је то, за

оно време, право чудо механике. Али, век му је био крај. Један од Албертових ученика, епископ Тома Аквински, дошао је да посети свог учитеља. Врата му је отворила непозната служавка. Идући за њом Тома Аквински је обратио пажњу на њен ход. Служавка га је замолила да пречека господара. Глас те жене, лице и читав фигура збунили су епископа. Одједном је схватио да то није живо биће. „Нечиста сила“ — крикнуо је Тома Аквински и у ужасу стао да уништава механизам тешком гвозденим палицом. Када је на ту буку дотрчао Алберт Велики, све је било свршено. Од служавке су остали само завртњи, опруге и зупчаници. Цртежи, прорачуни и опис ове необичне машине нису сачувани.

Некако у то исто време Роберт Гросетест конструисао је главу која говори, односно која је могла да изговори извесне речи. Кроз сложан систем цеви различитог облика и дужине диван је ваздух због чега су у њему настајали звуци који су подражавали људски глас.

У 15. веку немачки механичар Турријанус конструисао је механичког добошара и флаутисту.

Два века касније у Италији се појавила девојка-аутомат.

Израдили су је за војводу Лоренца Медичија. Девојка је свирала на цитри и играла по такту музике. Завршивши игру, клањала се гледаоцима.

У то време је и Габријел де Магелан, сродник великог морепловца, даровао кинеском цару механичког војника који се покретао помоћу опруге. Ратник је могао да маршира четврт часа држећи у једној руци мач а у другој штит. Други проналазач, Немац Георг Харедерфер, приказивао је на ваљарима разне механичке фигуре: његов берберин је бријао, молер бојио, пекар стављао хлебова у пећ.

У 18. веку Француз Жак Вокансон конструисао је у природној величини механичког музичара — флаутисту. Робот-флаутиста држао је међу уснама флауту, притискивао дирке и свирао једанаест мелодија. Вокансонову уметност илуструје и овај случај. Када су лионски ткачи наумили да га пребију због његовог ткачког аутомата, он је да би им се наругао конструисао магарца који је могао да тка на разбоју.

Године 1770. швајцарски часовничари отац и син Дро израдили су механичког књижевника, сликара и свирача. Ове необичне машине сачувале су се до данас и на-

лазе се у Нојштателу у музеју лепих уметности. У исто време је у Бечу Фридрих Кнаус конструисао механичког човека који је, седећи на лопти, писао на листу хартије.

Немачки механичар Јохан Кауфман начинио је механичког трубача који је виртуозно изводио на труби неколико веома сложених мелодија. Овај аутомат и данас може да се види у музеју технике у Минхену.

Тиме се и завршило итересовање за андронде јер су се тиме исцрпљивале и могућности механике. Још у средњем веку биле су пронађене најбоље конструкције које су се касније само понављале у овој или оној варијанти.

Тек у 20. веку велики успеси електротехнике, физике и електронике омогућили су конструисање робота сличних човеку, али на знатно вишем нивоу. Лик човека-аутомата први је обрадио у књижевности Карел Чапек у драми „Р.У.Р.“. Према том лику сви аутомати у облику човека добили су име — робот. За разлику од андронда робота су у покретима и радњама гпичкији и покретљивији а и осетљивији на спољашње промене. Они су добили чуло вида — фото-елементе, слуша — микрофоне, моћ говора — гласноговорнике.

Један од првих робота био је назван „мистер Телевокс“. Он је умео да изговара реченице, да укључује уисивач за праšину и вентилатор, да пали светлост у соби, да отвара врата и прозоре. Његов конструктор — инжењер Венсли — издавао му је наређења звичањем. „Мој робот — говорио је Венсли — ако му одбаците оклоп представља у ствари аутоматску телефонску централу којој је придодало неколико електромотора“.

Године 1928. енглески инжењер Ричардс приказао је робота „Ерика“, који се покретао усменим наређењима и одговарао на једноставна питања: колико је часова, који је датум и слично.

Крајем 1932. године појавио се робот холоаидског професора физике Харија Меја — „Алфа“. Овај робот тежак две тоне могао је да устаје, седе, подиже и спушта руке, покреће прсте, говори, звичди, пева. Десном руком пуцао је из револвера и на растојању од двадесет метара погађао у среднште мете.

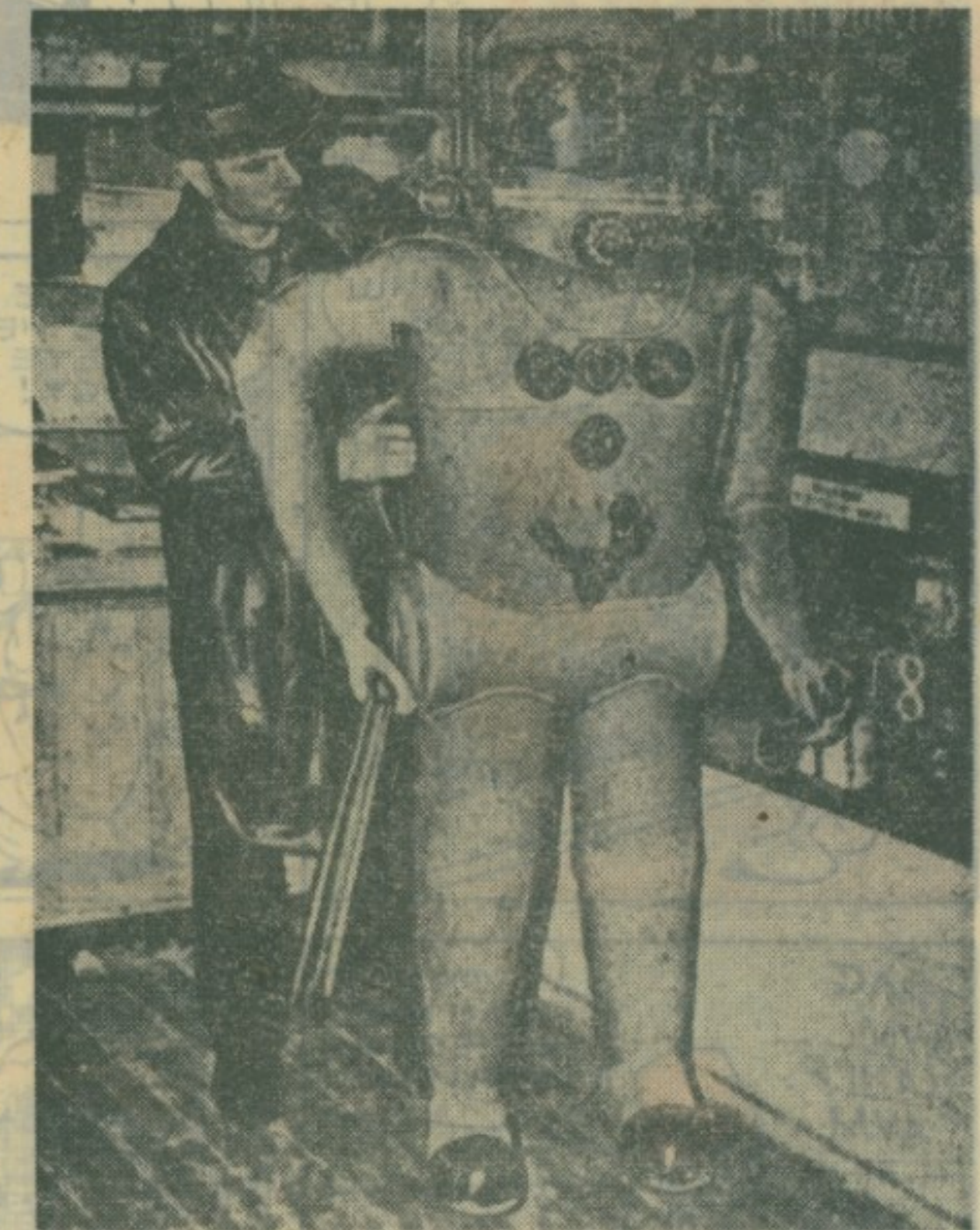
На чикашкој изложби „Век прогреса“ 1933. године приказан је робот-предавач. Његов глантски метални човек, висок готово четири метра, раскопчао би свој капут, обна-

вљао груди и стомак, чији су зидови били провидни, и почињао своје предавање од 20 минута. Потом је показивао унутрашње органе, објашњавао њихову анатомију и процес варења хране.

На међународним изложбама у Њујорку и Сан Франциску 1934. године приказан је робот „Вили“, којег је израдила америчка фирма „Вес-

репертоар обухватао је 3.000 различитих песама, арија и пјесова.

Историја човеку подобних робота наставља се и данас. Њихова је конструкција из године у годину све сложенија. Док су андронди углавном служили за разоноду, роботи треба да олакшају рад људи. Код њих се изванредно удружују „папет електрон-

САВРЕМЕНИ РОБОТ

тингхауз“. На усмено наређење он је ходао, разговарао, разликовао боје, пушио цигару, намигивао...

Исте те године у Америци се појавио још један робот — електронска жена. Она је седела на фотељи и у рукама држала цитру. Требао је само именовати неку песницу и она би одмах почињала да је свира. Према тврђењу једног америчког листа, њен

ских рачунара са веома широким дијапазоном радњи које они могу да изврше: од најгрубљих до најсложенијих. „Гвоздени помоћници“ моћи ће да замене човека на местима и у условима тешким и по здравље опасним за човека — у космичком просторству, на пример. А о томе је већ много речено и написано у научно-фантастичним романима.

„ТРОНОВЕ“ НЕ ЖАЛИТИ

Године 1905. начелник Петрограда Трепов издао је наређење да војници пуцају у демонстранте. Ову своју крваву наредбу завршио је жалосном реченицом: „Патроне (куршуме) не треба жалити!“ У часопису „Сигнал“ то наређење је овако одштампано: „Троне (престоле) не треба жалити.“

Име Џони Раменски поново се појавило на страницима енглеске штампе: покрао је једну радњу у Глазгову, ухапшен је и осуђен на две године затвора. У годинама после рата то му се није десило први пут.

Џони поседује фантастичну способност да отвори било који сеф. И најскупљани кри-

ЕХ, ЏОНИ, ЏОНИ

миналисти могли су само зачућено да рашире руке пред касом коју би он олачкао.

Осим тога, он је непревазиђени рекордер по броју успешних бекстава из затвора. Нису га могли задржати ни високе оградe, ни канали с водом, ни бодљикава жица...

Можда се случај Џонија не би разликовао од хиљаде сличних да га за време минулог рата околности нису извукле из света криминала и пружи-ле му могућност да постане национални херој.

Године 1943. Џони је седео у затвору због последње операције са сефовима. Изненада су га одвели у Лондон. Генерал Роберт Лаки Лејкок објаснио је Џонију да ће се њему, мада се криминалци не узимају у војску, ипак пружити могућност да обуче војничку униформу. Његов ће задатак бити да отвара сефове — непријатеља. Џони је пристао. Обукао је војничку униформу и ускоро је одлетео на југ; савезничке армије су се већ налазиле на италијанској територији.

Одељење у коме се нашао Џони Раменски добило је задатак да се пробије у Рим у коме су се још налазили Немци. Места на којима су се налазили сефови немачких штабова била су означена у бележници Раменског. Уз по-

моћ италијанског партизана Џони је требао да се дочепа докумената. Он је најпре продро у немачку школу за обавештајце у Риму, заједно са својим помоћницима разоружао је стражу и после неколико тренутака сви сефови били су почишени. Раменски је скочио у аутомобил и одјурео у немачку амбасаду, која је већ била општећена мином. И ту је покупио гомилу најповољнијих докумената. Само за један час боравка у Риму Џони је „ликвидирао“ 10 целичних сефова различитих типова и четири оклопне просторије.

Рат се настављао. Савезничке трупе су се примичале Риму, а Џони Раменски је са својим друговима, чисто сефово Гестапоа, штабова и других немачких војних установа и долазио до све нових и нових драгоцених информација.

С пролећа 1944. године Раменски је падобраном бачен на окупирану територију Белгије. Тамо је отворио сеф са документима о немачким ракетама. У северној Француској екипа Раменског ухватила се у вилу у којој се налазила окопљена просторија са

плановима немачке одбране. Када се завршио рат, генерал Лејкок је поново позвао Џонија. „Драги мој Раменски, сада када напуштате своју војну јединицу, дужан сам да вам захвалим за све што сте учинили. Желим да ваша храброст и ваша верност домовини буду награђене срећним животом у миру“!

Али, уместо неке озбиљне награде или сталног посла Џони је добио извесну суму новца и исправу о отпуштању из армије са оваквом карактеристиком: „Владање — примерно. Поштен и заслужан поверења, испољено иницијативу и осећање одговорности. Посебна особина — симпатичност“.

О Раменском су писале новине и чак објавиле и његову фотографију. Укупан износ новца, зарађен преко многобројних интервјуа, Џони је уложио у неке берзанске хартије. Али, вредност ових хартија ускоро је пала. Морало се живети и Џони је почео да тражи посао. „Колеге“ са старог посла не једном су му рекле: „Џони, са таквим рукама можеш постати милионер само за једну ноћ“.

Године 1947. ухапшен је први пут после рата. Каса је била тако вешто „обраћена“ да се у полицији уопште ништа двоумило чијих је то руку дело. Џони је изишао из затвора 1951. године. Оженио се удовицом свог пријатеља из детињства. Желећи да јој

обезбеди пристојан живот, поново је отворио некакав сеф и наравно опет се нашао иза решетака, овог пута за пет година.

Године 1952. Џони је побегао из затвора, поневши са собом девет школских свезака исписаних успоменама из армије. Надао се да ће своје „мемоаре“ продати некој редакцији, али у томе није успео. Трећег дана полиција га је ухапсила и поново вратила у затвор. Рукопис му је одузет и више га нико није видео.

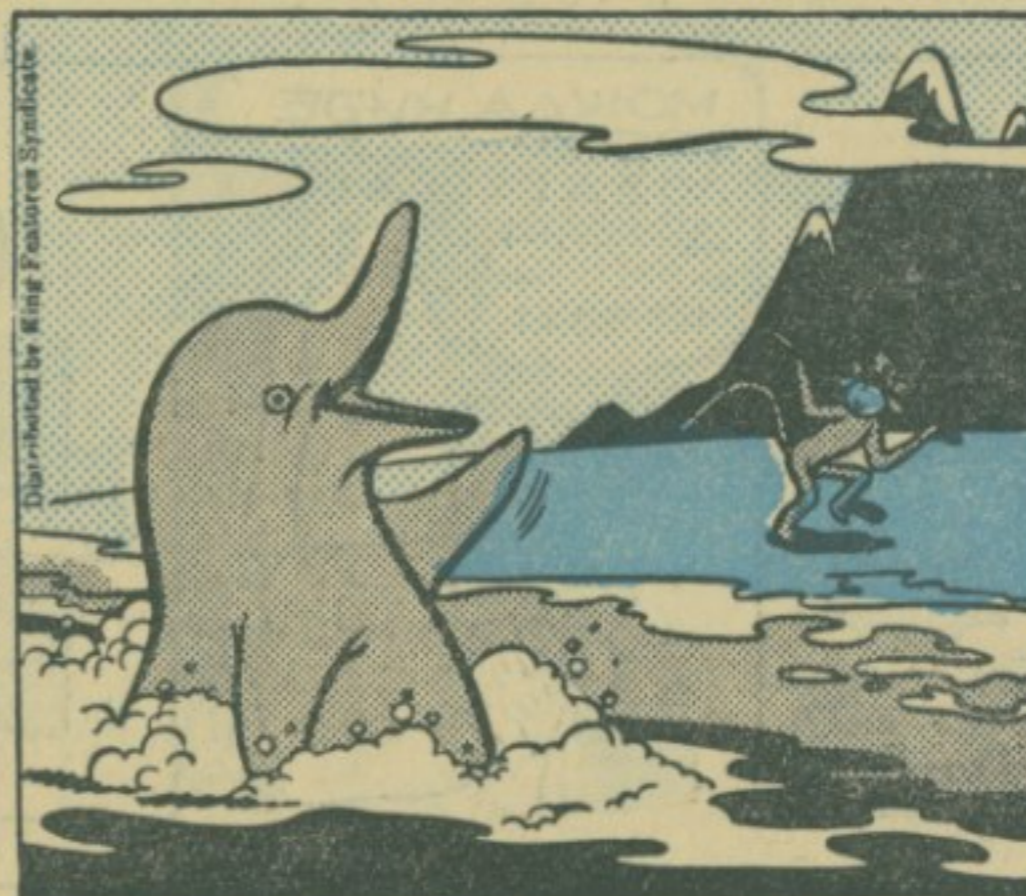
После четири године Раменски је изишао на слободу. Није му пошло за руком да нађе посао и поново се прихватио обијања каса. Још једном се нашао пред судом и овог пута добио десет година затвора. Три пута је бежао из затвора и сваки пут је хваћан. Захваљујући некој амнестији нашао се на слободи и поново је почело узалудно тражење посла. Џони се дуго уздржавао, али после 15 месеци ипак је поново олачкао радњу. И опет — затвор...

После овог случаја један енглески новинар написао је о Џонију Раменском: „Човек који је учинио толико користи за време рата сада не налази ни на какву помоћ од оних, који су дужни да Џонију укажу прави“ пут. Шта ће са њим бити даље, пошто издржи садашњу казну?“

WALT
DISNEY

НОВОГОДИШЊА БАЈКА

О ПАВИЈАНИМА

У књизи „Анегдоте и занимљивости“ А. Клинова поред осталих догађаја испричана су и ова два занимљива случаја о павијанима.

Када се код павијана роди младунче, читав чопор узбуђен радосним догађајем, сјати се поред новорођенчета и сви се труде да га виде. Свака женка, која може да доsegне, нежно помилује мајку. Осмеливши се, младунче се спушта с мајчињих руку на земљу, начини прве кораке. Касније га предају „у обданиште“. Ту је увек бучно. Особито је популарна игра „кћерка-мајка“. Опошашајући мајку која придржава младунче помоћу репа, малишани су такође у стању да држе на леђима камење и да весело скакућу. Ако се у „обданишту“ појави неки кавгаџија, њега избацује одрасли павијан „чика“, који пази малишане.

Јужноафрички павијани организовани су у групе као и војска. Када предузму покрет да траже храну, они се пребацују посебно постројени. У претходници се налазе млади мужјаци, а на зачељу поворке — женке. Поред одреда креће се неколико снажнијих мужјака. Они прате кретање и притичу у помоћ на сигнал узбуне. Средства осматрања и заштите појачавају се у случају лошег времена или приликом преласка опасних места.

ЧУДНО ОЗДРАВЉЕЊЕ

Често се у штампи појаве вести које као да спадају у оно „Веровали или не“. Ево једне од тих. Тридесетогодишњи турски сељак Јусуф Офкан петнаест година је био слеп и глув. Једном га је јако заболело зуб и он се обратио зубном лекару. Када му је лекар извадио кутњак из леве горње вилице, он је пао у невест. Кад се Јусуф освестио, могао је да види и да чује.

ЗАРАДИО ВЕЧЕРУ

Сликар Рафаел навратио је у гостионицу на вечеру. Сео је крај прозора одакле је угледао једну жену која је нешто певушила својој беби. Поред жене стајао је и њен син. У лакој сумраку италијанске вечери слика је била поетична. Рафаел зажели да је наслика, али при руци није имао ни платна ни

штафелаја. Поред њега се налазило буре за вино. Рафаел узе буре и на његовој округлој страни наслика мајку с дететом и сина. Сliku је дао газди уместо новца за скромну вечеру. Сада је та слика позната као „Мадона Седија“ и чува се у галерији Пити, у Фиренци.

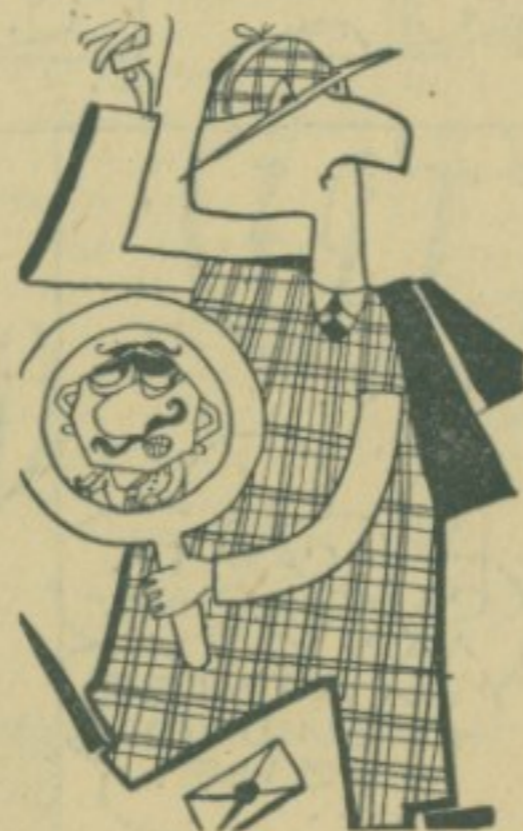
КИША ОД РОСЕ

На острвима Зеленог рта веома ретко пада киша. Сушни периоди су врло дуги. Један земљорадник са острва Брава запазио је да се на лишћу гигантских љиљана сабира роса у великим количинама. Он је засадио дрворед од 60 љиљана и поред њих

ископао канал. На љиљанима је повезао лишће тако да се роса слива с једног на други лист све до најнижег а с њега и даље у резервоар. Када су магле, он успе да сакупи воде колико му је потребно за његово имање.

ЈОШ УВЕК

Прошло је много година откако је Конан Дојл, населио свог јунака Шерлока Холмса на Бекер стриту у Лондону, али и до данас на име Шерлока Холмса стижу многа писма. Поштар их предаје станару који живи у кући 221Б. Он редовно одговара на писма, а садржај свих одговора је истовестан: „Шерлок Холмс је на путу. Када се врати, ваше писмо ће му бити предато“.

ВЕКОВИМА ПРИЈАТЕЉИ

Пас је већ 12.000 година највернији пратилац човека. Најмлађа домаћа животиња, чије пријатељство с човеком траје тек неколико година, је сиријски златни хрчак. Осим ових, у току многих векова човек је успео да припитоми многе друге врсте корисних животиња. Једна од њих данас се може видети

још само у зоолошким вртovima и у дивљим афричким степима — то је антилопа. Ова брзонога животиња била је у старом Египту права домаћа животиња, чувана у штали. Древне слике на зидовима показују да антилопе клане ради меса, нису биле свете животиње.

БРАЧНИ ПАР МАНСЕР У ШЕЋИ СА НОВОМ ДЕЦОМ

МАЈКА

Али несрећа се поново спустила на кућу са много прозора и много кревета. Мајка се разболела. Није хтела да призна деци како јој је сваки даном све теже да ради. Снага ју је напуштала. Најзад је одлучила да најстаријој деци призна истину — да неће још дуго живети. На крају им је упутила очајну молбу: „Обећајте ми да нећете напустити вашу млађу браћу и сестре. Морате остати заједно све док најмање не стане на своје ноге“.

Очајна молба и исто такво обећање. Када је мајка умрла остало је 11 сирочади. Помоћ је стизала са свих страна, али није била довољна. Браћа и сестре морали су да буду стављени. Власти нису имале други избор него да их сместе у разне домове.

Тако је било све док једног дана неки репортер није у своје листу испричао историју једанаесторо сирочади. Ту повест прочитала је и жена хемичара Хенрика Мансера. Обећање које су троје најстарије деце дали мајци на смрти, није овој жени дало

мира. Она је и сама била мајка, али сад су њена деца била самостална и нису више становала код родитеља.

У мислима жена је почела да прави распоред како ће у своје стану да смести једанаесторо деце. Почела је да пребројава посуђе. Срце је почело снажно да јој удара

кад је помислила: кућа пуна деца и смеха и — плача! Зашто да не? Оно што је једна жена сама могла да постигне може и она уз помоћ мужа. Кад је овај чуо за њену намеру, у први мах је био запрепаштен. Али ускоро је и сам почео да разматра њихове материјалне могућности, а надали су се да ће им и власти помоћи. И стварно, после неколико недеља једанаесторо сирочади из Ливерпула свечано је ушло у кућу хемичара Хенрика Мансера. Са да брачни пар Мансер не може да замисли живот без својих 11 синова и кћери.

МАЈКА МАНСЕР СЕ НАВИКЛА НА ВЕЛИКЕ ПОРЦИЈЕ. ОНА НЕ ГРДИ ДЕЦУ КАДА НЕШТО РАЗВИЈУ, ЈЕР ЖЕЛИ ДА ОНА ИМАЈУ ВЕСЕЛУ МЛАДОСТ

Породица Милер у Ливерпулу, Енглеска, била је велика и задовољна. Било их је тринаесторо: отац, мајка, и једанаесторо деце. Иако је ретко кад на

столу било печења, а деце чизмице, одела и капути нису потицали из познатих модних радњи Ливерпула, ипак су били задовољни. Тако је било све до оног дана када је

отац и хранилац погинуо као жртва несрећног случаја. У скромној кући настала је тишина. Мајка и старија деца склопили су уговор: не смею клонити! Морамо издржати!

МУМИИ И ВАМПИР

ИЗ ДРЕВНЕ МУДРОСТИ

Име обавезује

Александар Македонски запази међу својим војницима човека по имену Александар, који је за време борбе редовно бежао. Он га позва и рече:

— Молим те, или савладај страх или промени име!

Неки Атињанин упитао је Диогена, познатог филозофа, како би се могао осветити свом великом непријатељу. Диоген му одговори:

— Најбоље ћеш му се осветити ако се према њему покажеш праведан и поштен.

Мудраца Бијанта једном су упитали која је најопаснија животиња. Он је одговорио:

— Ако ме питате за дивље животиње, онда је то — тиранин. Ако ме питате за питоме животиње онда је то — удворица.

Неки човек учинио је злочин, па је отишао и упитао Талеса, једног од седам грчких мудраца, да ли је слободно заклету се да није злочин учинио, да би на тај начин избегао смртну казну. Мудрац му је одговорио:

— Кривоклетство је веће од сваког злочина и достојно је двоструке смрти.

ЈУБИЛАРНА МАРКА

У част сто двадесет петогодишњице оснивања Друштва за заштиту животиња у Аустрији је издата марка сликом једног крупноког и дугоухог псића.

БАБУШКИ НИЈЕ ДОБРО

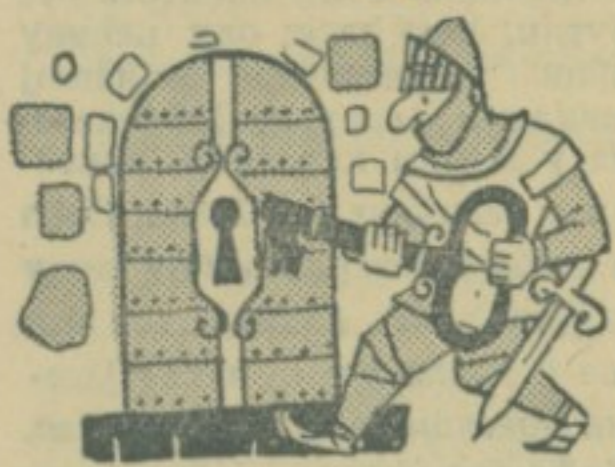
На једном предавању које је држао професор зоологије Ковалевски присутан је био и један професор богословског факултета. Када је свештеник чуо како Ковалевски говори да је људски род у сродству с мајмунима, он је скочио с места и тражио да се одмах прекине предавање. Међутим, професор Ковалевски све то није разумео, али то осетили студенти и пажљиво су ухватили свештеника за руке и извели га из сале уверавајући професора да „бабушки“ није добро и да је неопходно да га пошаљу кући да легне у постељу.

СЕДМОСТРУКО СРОДСТВО

Становници једног аргентинског села постали су сродници на редак начин 1963. године. Седам синова једног Аргентинца из тог села оженило се у исто време са седам кћери другог Аргентинца.

Зашто журити?

Кад су године 1672. Французи опседали Амстердам, „градски оци“ састали су се на саветовање. Готово су сви пристали да се предају без борбе и да кључеве града предају команданту непријатеља. Међутим, један старац који је дремао и ништа није чуо, када су га пробудили и рекли му шта су одлучили, ушита: — А зашто, зар је непријатељ тражио кључеве? — Још није, али ће вероватно да их тражи — одговореше остали. — Збег чега онда журимо? — у чуду их запита старац. — Сачекаћемо док их он не затражи. Сви су се сложили са старчевим мишљењем. Остали су да чекају. Ускоро им је стигла помоћ, па су Французи морали да одступе. Амстердам се није предао.

© King Features Syndicate, Inc., 1966. World rights reserved.

Нема пушења нема Штајмнеца

У историји технике забележено је да је познати велики концерн „Денерал електрик компани“ откупио 1892. године малу њујоршку електротехничку фирму Ајскемејра само да би добио и једног њеног сарадника — двадест седмогодишњег емигранта из Немачке Карла (Чарлса) Штајмнеца, који је уговором био везан за фирму. Можда је то мишљење и преувеличано, али је сигурно да је „Денерал електрик“ високо ценно научника, једног од највећих

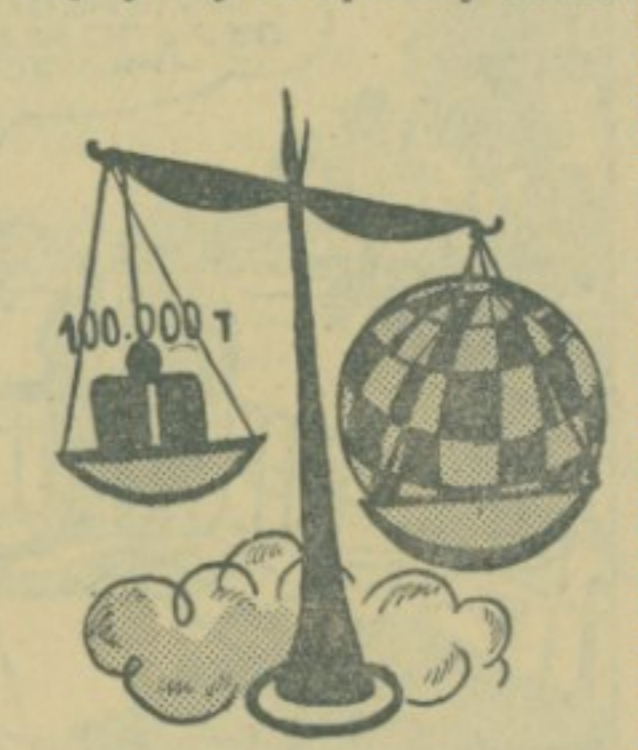
стручњака у области наизменичних струја. Када је концерн подигао и уредио нову зграду за лабораторије, управа је свим сарадницима забранила пушење у свим просторијама. Када је првог јутра Штајмнец дошао на рад, открио је у свом кабинету крупним техничким словима написану таблицу: „Забрањено пушење“. Он је ћутке сео за сто и после неколико минута поред већ окачене таблице појавила се нова: „Нема пушења — нема Штајмнеца“.

Земља је сваког дана тежа за 100.000 тона

Појаву падања космичке прашина на Земљу први је запазио шведски геолог Норден скјелд почетком овог века. Затим је Американац Џон Маретј пронашао на дну мора помоћу сонди честице за које је установљено да нису земаљског порекла. Оне су назване сферички стероиди. Анализе извршене последњих година показале су да сваке године падне на Земљу 100 тона космичких сфероида. Међутим, најновија испитивања морских седимената и оних делова Земље који нису загађени индустријским отпацима укажују да су се научници преварили. Сваке године Земља се обогати са више од 100.000 тона космичке прашина.

То је врло скромна количина у поређењу са укупном тежином Земље која износи око 59 трилијуна тона. Уколико се тежином Земље од њеног постанка повећавала сваке године за 100.000 тона, она је порасла само за стохиљадити део. Занимљиво је да космичка прашина, зависно од учесталости и интензитета свог падања, ствара електричне појаве које утичу на промену климе.

Важно је да је он ту

Да би показао колико често људи не слушају једни друге, један француски писац је ис причао следеће: — Једне вечери био сам позван на вечеру код неких пријатеља. Да бих се оправдао што сам закаснио рекао сам: — Извините ме, али морао сам најпре да за давим своју стару тегку која ме је давила својим причама. — Ништа, ништа, драги пријатељу. Важно је да сте ви овде — одговорила ми је љубазна домаћица.

ЦРНО ЈЕЗЕРО

Мало је планина у нашој земљи које у својим тешко приступачним врлетним просторима не крију мала, сликовита и живописна језера, за која су веома често везане разне приче и легенде. Далеко од свих путева многа високо планинска језера дуго су остала непозната ширем кругу. Своје лепоте откривала су само пред ретким намерницима и паспонираним планинарима.

По великом броју језераца бистре плаве и жутозелене боје воде истиче се Дурмитор, који је у том погледу не само међу првима у нашој земљи већ и на Балканском полуострву. Лепоту ове горастасне планине увеличава 17 већих и десетак мањих језера, познатих у народу под именом „горске очи“. Њихова укупна површина на Дурмитору износи 1.25 квадратних километара.

Дурмитор се протеже на дужини од преко 50 км и ширини од 20 км. Лежи између реке Таре на североистоку и Пиве и Комарнице на југозападу. У време леденог доба у највишим деловима Дурмитора било је много ледника. Кад је клима постала топлија, ледници су се отопили и нестали. У многим цирковима и валовима чија дна леже на непропустивим стенама, формирала су се лепа планинска језера. Најлепша и највећа је зера на Дурмитору су: Змијничко, Вражје, Рибље, Мало и Велико Шкрчко језеро, Срабље, Валовито, Модро, Пошћенско, Змијиње, Сушичко, Грабовичко и Мало и Велико црно језеро. У неким од ових језера живе ретке животињске врсте, којима су научници зоолози посветили многе своје радове.

Змијничко језеро се налази 13 км југоисточно од Жабљака у крају аваном Кучајевица. Усамљено је у односу на друга језера на Дурмитору. Лежи на надморској висини од 1.285 м. Дугачко је 450, а широко до 350 м. Околина је зера обрасла је бујном старом шумом.

Вражје и Рибље језеро леже јужно од Жабљака, једно близу другог. Вражје језеро има облик издужене елипе. Дужина у правцу југ-север износи 650 м. док му је просечна ширина нешто мања од 200 м. Обала му је каменита и шљунковита и благо се спушта ка дну. Рибље језеро је мање од Вражјег. Дужина му је 350, а ширина 250 м. Приобални део језера обрасла је воденим биљем, док је средишни без вегетације. Вода ових језера је жућкастозелена што долази од боје пешчара на којима леже језера.

Посебном лепотом истичу се Мало и Велико Шкрчко језеро. Смештена су у цирку Шкрчка, чије се голе стеновите стране високо дижу над је зерица. Мало Шкрчко језеро има бубрежаст облик и мале димензије. Са 1725 метара надморске висине спада у највиша језера у нашој земљи. Велико Шкрчко или Зелено језеро једно је од највећих

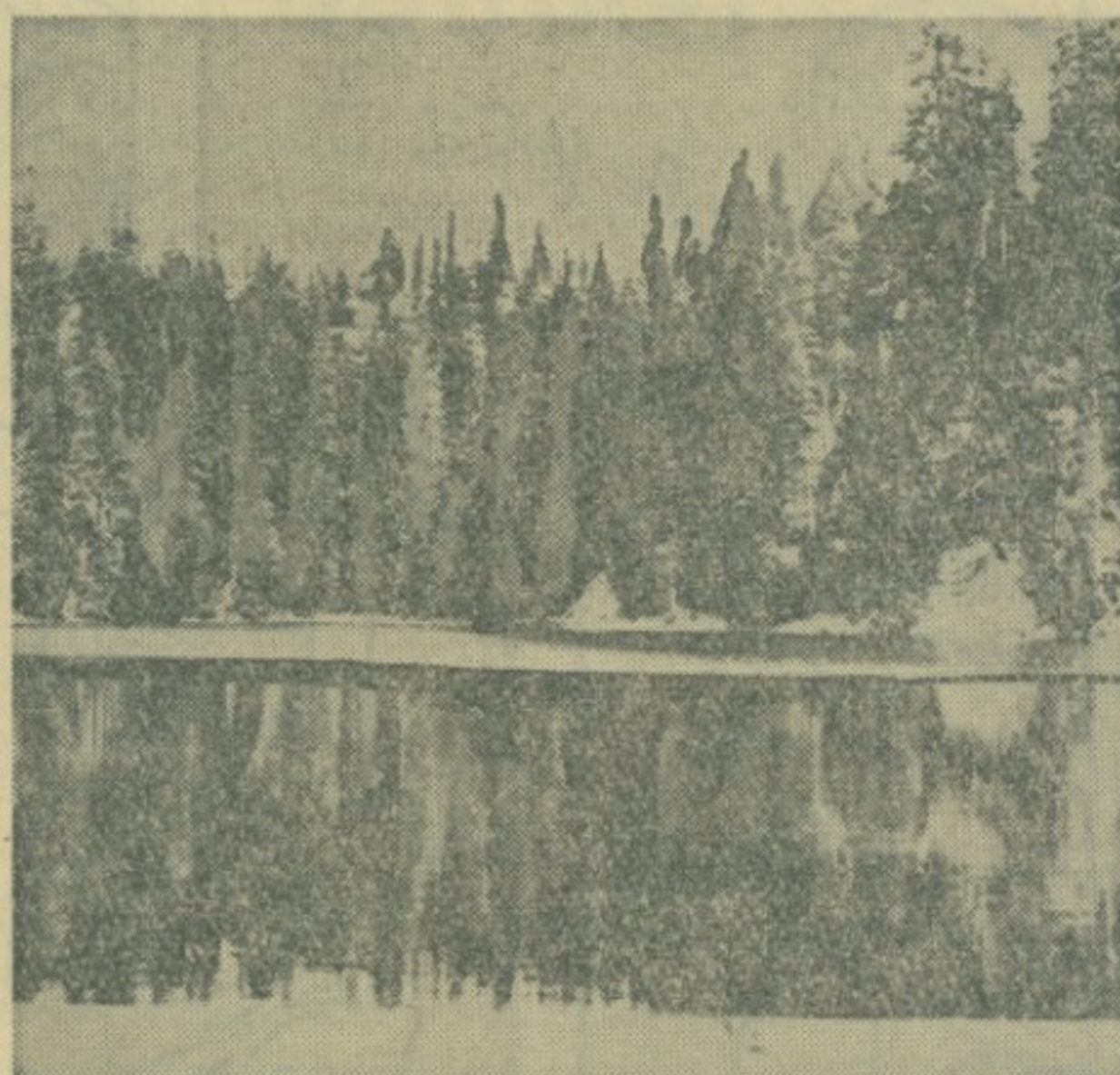
на Дурмитору и међу највишима у нашој земљи. Широко је 150, а дугачко 850 м. Лежи на 1790 м надморске висине. Тамноплавозелена боја воде чини га најбистријим „горским оком“ Дурмитора.

Недалеко од Боботовог кука, највишег врха на Дурмитору, налазе се Срабље, Валовито и Модро језеро. Најмање од њих је Срабље, а највеће Модро језеро. Оно лежи на висини од 1600 м. Мирна и као огледало глатка површина воде захвата 0,06 квадратног километра. Највећа дужина му износи 600, а ширина 175 м. Валовито језеро је нешто

мање од Модрог. Плитко је и највећим делом обрасло барским биљем. Са свих страна окружено је голим стенама. Источно од Модрог језера је плитко периодично језеро Сува локва, а нешто даље Пошћенско језеро. У околини овог језера налазе се бројни катуни дурмиторских сточара, који на језеру напајају своја стада.

Јужније од ове групе језера, у крају Ђедине горе налази се језеро Грабовица. Из овог језера истиче речница Грабовица, притока Комарнице. Западно од Жабљака је на му износи 600, а ширина 175 м. Валовито језеро је нешто

ГОРСКЕ ОЧИ ДУРМИТОРА

ЗМИЈИЊЕ ЈЕЗЕРО

паја се водом од кише, снега и мањих притока, а губи је подземном отоком, те неких година готово пресуши. Околина му је под бујном вегетацијом.

У долини реке Сушице, лево притоке Таре, налази се Сушичко језеро. Дугачко је 500, а широко 170 метара. На-

паја се водом од кише, снега и мањих притока, а губи је подземном отоком, те неких година готово пресуши. Околина му је под бујном вегетацијом.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИЊА

ЗНАЈУЋИ ДА ЈЕ СЕН КЛЕР БОГАТ, КАКИ ЈЕ ШЛЕО ДА ОД ЊЕГА ИЗВУЧЕ ШТО ВИШЕ...

УСТУПАЈУЋИ ВАМ ТОМУ ЗА 1.300 ДОЛАРА, ЈА САМО ДОБИЉАМ НАТРАГ СВОЈЕ ПАРЕ!

ВИДИМ! ДАЈЕТЕ МИ ГА САМО ДА БИСТЕ МИ УЧИНИЛИ ЗА ДОВОЉСТВО!

ПОГЛЕДАЈТЕ ЊЕГОВЕ МИШИКЕ, ЊЕГОВЕ ГРУДИ! ЈАК ЈЕ КАО КОЊ! И НЕ САМО ДА ЈЕ ЈАК... ОН ЈЕ И БИСТАР!

ОН ЈЕ ВОДИО ЧЕЛУ ФАРМУ СВОГ ГОСПОДАРА!

НЕ ВОЛИМ БАШ МНОГО ТЕ ПАМЕТНЕ ЦРНЦЕ! ТАКВИ УВЕК ПОКУШАВАЈУ ДА БЕЖЕ!

ТАТА, КУПИ ГА! БЕЗ ОБЗИРА НА ЦЕНУ!

А КАКВУ КЕШ ИГРАЦИКУ ДА НАПРАВИШ ОД ЊЕГА?

ХОЋУ ДА ГА УСРЕЊИМ!

НЕОБИЧАН РАЗЛОГ! ДОБРО КУПИКУ ТИ ТВОГ ТОМУ!

ШЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ БРОД ЈЕ ПРИСЛЕО У ЊУ ОРЛЕАНС ГДЕ ЈЕ ЖИВЕЛА ПОРОДИЦА СЕН КЛЕР.

ВИДЕЈЕШ КАКО ЈЕ ЛЕПО КОД НАС, ЧИКА ТОМО!

ДА, МАЛА ЕВО!

СЕН КЛЕРОВЕ ЈЕ НА ПРИСТАНИШТУ ЧЕКАЛА КОИЊА.

НАСТАВИТЕ СЕ

ПЕЊИНА са 130 језера

У пространим кречњачким теренима, од којих је изграђена готово цела пећина територије наше земље, среће се велико богатство по вршњачких и подземних крашких облика. У кречњачким теренима Словеније, у покрајини Динарској области, са тим у Србији и Македонији постоји преко 5.000 крашких и дужих пећина и много већи број крашких јама, које се од пећина разликују по томе што се код њих канали пружају вертикално.

Једна од најинтересантијих пећина у нашој земљи је Вјетреница. Укупна дужина њених разгранатих кањала, који се на више места пружају у два нивоа, износи 7.503 метра. По дужини канала Вјетреница је друга у нашој земљи, одмах иза Постојне. Др била је име по јаким струјањима ваздуха у неким каналима. Налази се на јужном планинском ободу пространог крашког Поповог поља у Херцеговини, 300 метара источно од железничке станице села Завале, на прузи узаног колосека Дубровник — Мостар. Улаз у пећину лежи на 268 метара надморске висине, а 22 метра изнад корита ве-

лике понорнице Требишњице.

Као и многе друге пећине и Вјетреница се одликује богатим пећинским накитом. Међутим, оно што ову пећину чини јединственом у нашој земљи и у свету је 130 језераца у њеним каналима, различите величине и облика. Већа и дубља језерца имају воду у току целе године, док мања и плића у току лета и јесени пресуше. Најстарија су тзв. Сифонска језера, која су мала и имају незнатну количину воде. Другу групу чине језера у удубљењима Главног пећинског канала, а представљају ујезерену воду пећинских токова. Овој групи припада највеће језеро у пећини познато под именом Велико. По својим димензијама веће је од многих језера на површини земље. Дугачко је 255 метара, широко до 30 и дубоко три метра. Трећу групу чине језерца у удубљењима по дну неких канала дубока од два до три метра. Најбројнија су језерца у тзв. травертинским базенима, који су настали таложењем травертина из пећинске воде. Површине ових језераца су од једног квадрата до дециметра до 30 и више квадратних метара. Налазе се у серијама, једна испод друге тако да се вода из виших прелива у нижа.

Пећину Вјетреницу, која се први пут помиње у литератури 1873. године, најбоље је проучио др Михајло Радовановић. Данас она представља посебну туристичку атракцију. Један део пећине је осветљен и уређен за посету.

МАЛА ШАЛА
Залутао мали јек у башти. Ускоро је почео мрак и он је уплашен почео „да трчи у свим правцима“. Изненада у мраку налете на већи кактус и срећан узвикну:
— Јеси ли ти то, мама?

Тајанствено острво

ПО РОМАНУ
ЖИЛА ВЕРНА
ЦРТА: И. КРУЉЕВИЋ

СНАЖНА
ЕКСПЛО-
ЗИЈА ПО-
ТРЕСЛА
ЈЕ ОСТРВО.
ЈОШ СЕ
ХРАБРИ
БЕГУЊИ
НИСУ ТАКО
РЕКИ НИ
ПОВРАТИ-
ЛИ ОД
ИЗМЕНА-
БЕНА,
А ОНО ЈЕ
ПОЧЕЛО
ДА
ТОНЕ...

ХАРБЕРТЕ,
ПАЗИ!
ХАРБЕРТЕ!..

ПРУЖИ
МИ РУКУ...
УХВАТИ МЕ
ЧВРЕТО!

ПЕНКРОФЕ!
ЕРТОНЕ!

ТУ СУ
ОБОЈИЦА,
СПИЛЕТ!

ШАХОВСКИ МОЗАИК

ПРИЈА МУ КЛИМА. — После овогодишње победе Ботвиника на Међународном шаховском турниру у Амстердаму, статистичари су израчунали да је он победио на свим послератним турнирима у Холандији на којима је учествовао. То је било у Гронингену (1946), Вагенингену (1958), Амстердаму (1963), Нордвјику (1965), а на првом делу меч-турнира за првенство света у Хагу 1948. године Ботвиник је такође био први и то место је сачувао у наставку такмичења у Москви и постао првак света у шаху.

НАЈСЛАБИЈИ ПОТЕЗ ГО-

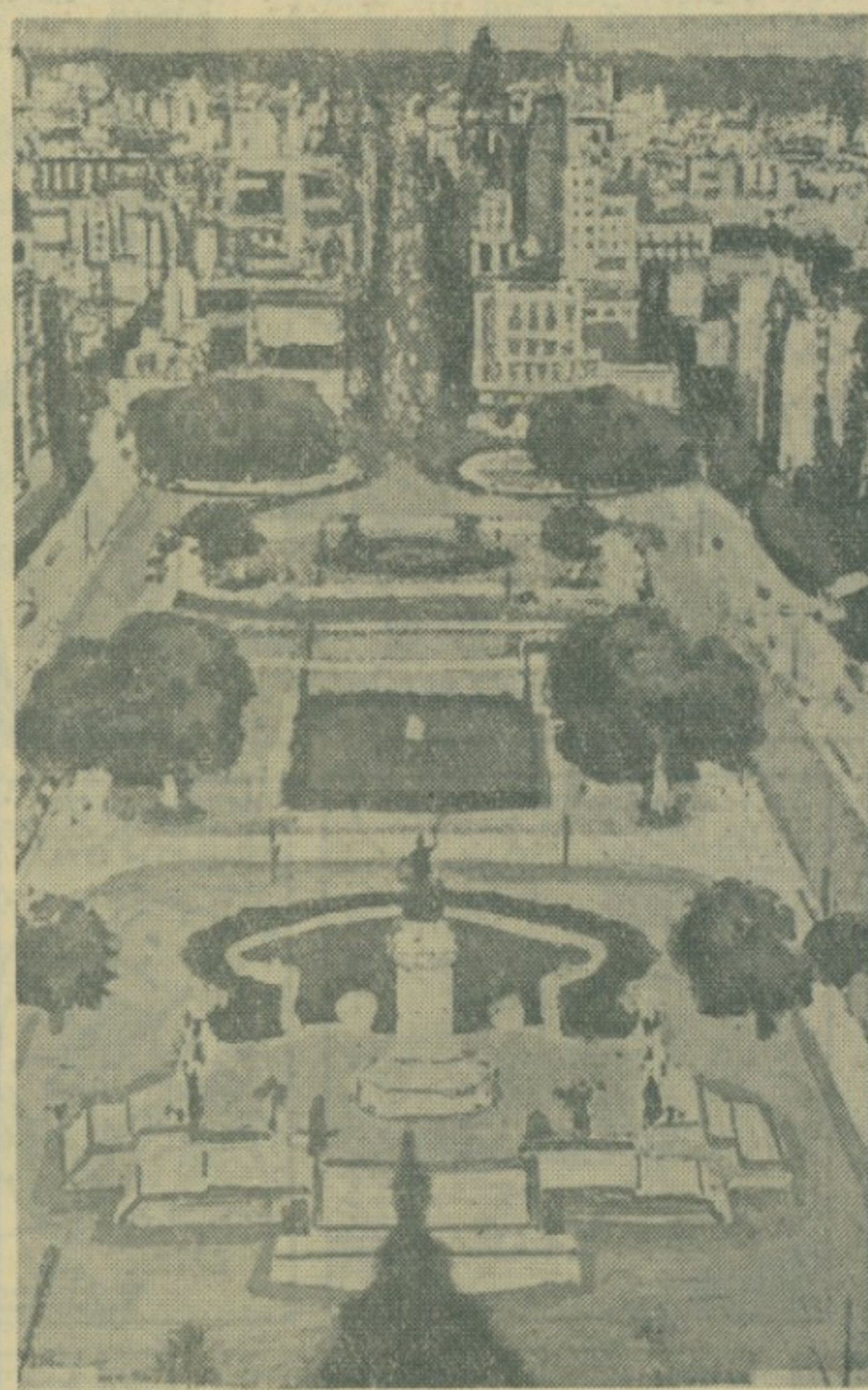
ДИНЕ. — Велемајстор Јановић имао је добијену завршницу у партији са Матановићем на турниру у Титовом Ужицу: само два потеза делила су његовог пешака до претварања у нову даму. Јановић, познат као одличан играч наслепо, овога пута начинио је велику грешку и добио мат. Да је ту партију добио, доспео би до средњег дела табеле, овако поделио је 13-16. место.

ГОЛУБ ОПАСНИЈИ ОД РИ СА. — На шаховским фестивалима у нашој земљи сваке године окупи се по неколико стотина шахиста. Неки од њих имају ретка презимена

што је дало идеју једном шахисти да забележи своје партнере. Он је међу њима пронашао да је играо са Вуком, Рисом, Медведом, Зецом, Голубом. Прву четворицу је по бедио док је са Голубом играо нерешено.

НЕОБИЧНЕ ПЕРСПЕКТИВЕ. — Да би заинтересовали читаоце и новинари и фото-репортери стално су у потрази за необичним. На турниру у Нојхаузену (Швајцарска) 1964 године за време једног кола неки фото-репортер примећен је како пузи по поду и заглачи се под шаховске столице. Сутрадан је тајна откривена: недељни илустровани лист је објавио велике фотографије шахиста — тачније њихових ногу. У заглављу је писало: „Нашег фото-репортера интересовало је: шта чине ноге кад глава мисли.“

БОЉИ ОД ПРВАКА. — Совјетски велемајстор Саломон Михајлович Флор био је пред рат кандидат за првака света. Требао је да игра меч за титулу првака света са Аљехином, преговори су се приводили крају, али је почетак другог светског рата заувек онемогућио њихову реализацију. Флор је у својој дугој и успешној шаховској каријери претекао на турнирима шест првака света: Москва 1935. године дели 1-2. место са Ботвиником (испред др Ласкера и Капабланке), Хестингс 1931. године, сам је први (испред др Евеа), Хестингс 1933. године, први је (испред Аљехина), Хестингс 1935. године дели 1-3. место (испред Ботвиника), Лењинград 1939 године, први је (испред Смилова),

Буенос Аирес често називају краљичом Јужне Америке. То је богата престоница на ушћу Ла Пла-

Највећи јужно од полутара

најлепших на свету је авенија Нуеве де Хулио која је широка 140 метара. У граду има око 150 паркова са бујном вегетацијом.

У Буенос Аиресу се налази највећа издавачка кућа Јужне Америке Ла Пренса, Универзитет основан 1821. похађа преко 80.000 студената а сваке вечери 450 позоришта приказују драмске представе, опере и оперете. Буенос Аирес има најјачу филмску индустрију у Јужној Америци.

По обичају људи из латинских земаља и у овом граду се необично касно вечера. Обеди често нису завршени пре поноћи. Улице су пуне света а локали крцати гостима до три ујутру.

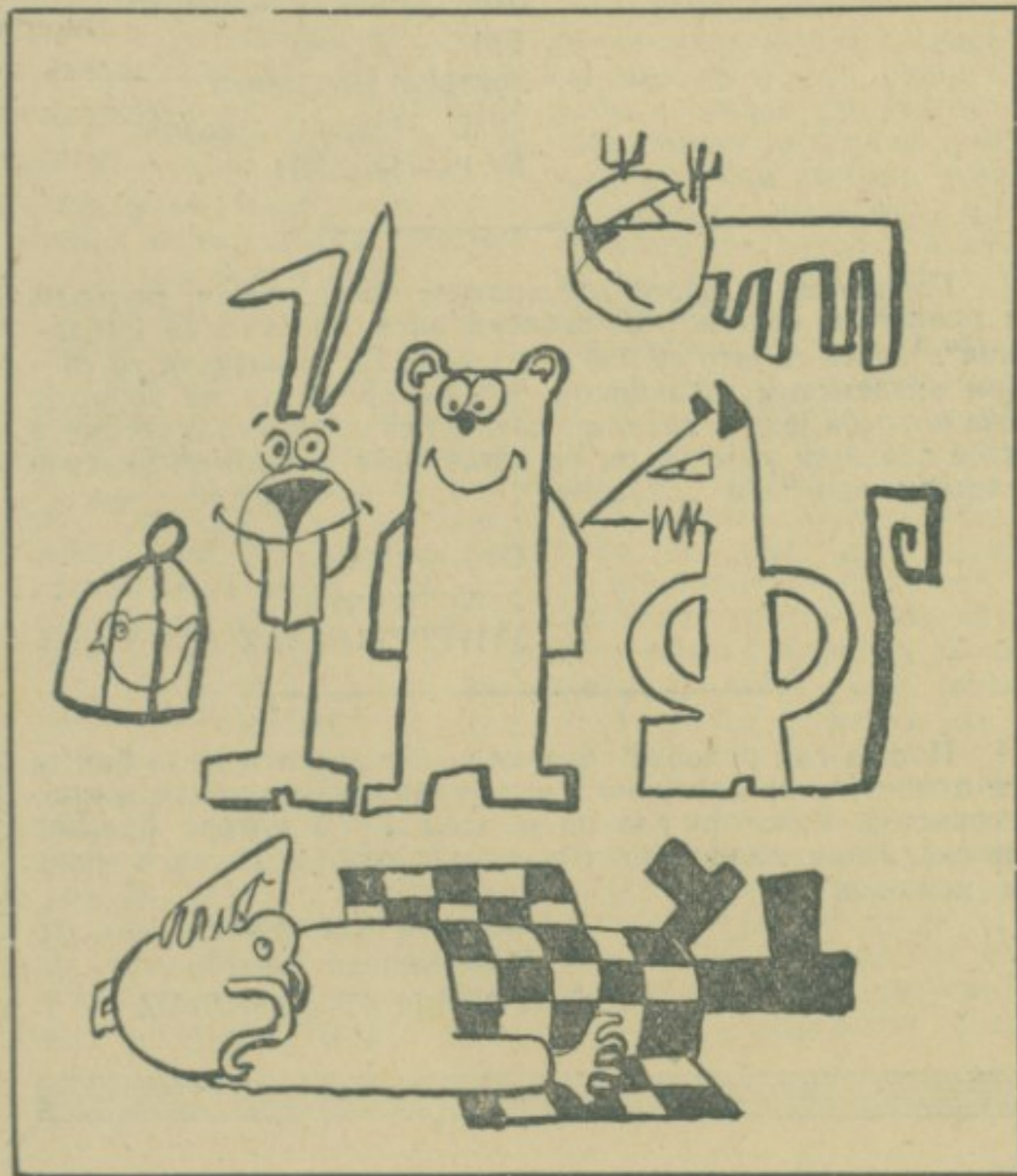
Буенос Аирес је први град у свету по потрошњи меса. Бели рум од шећерне трске је национални напитак а говеђе месо заузима прво место у исхрани. У Аргентини има 45 милиона оваца и преко 40 милиона говеда, одакле се извозе у све земље света.

Буенос Аирес је највећи град јужне полулопте и једно од највећих пристаништа света. Насеље је основао Педро Мендоза 1536, а Шпанци су га 1580. обновили и населили.

те са три милиона и 700.000 становника. Простране авеније Буенос Аиреса дуге су преко сто километара. Једна од

ЈЕЗУИТСКА ДОСЕТКА

Прича се да је у једној библиотеци језуитског реда ноћу украдена јединствена књига. Језуити су је дуго тражили, али без успеха. Тада они закључише да је књигу однео ђаво. У библиотеци је направљен картон на име ђавола, као што постоје картони и за друге људе, па је тако и вођена ишчезла књига.

ОН ЗНА

Арчи Конор, командант ватрогасног друштва из Хобса у Новом Мексику у Америци затражио је од својих претпостављених да му крајем децембра о-добре пет дана одсуства ради венчања своје најстарије кћери. На крају молбе Конор је написао и ово: „Још једном вас молим да ми изађете у сусрет јер никакав пожар није предвиђен за овај датум“.

Разне земље разни обичаји

споразума. Тако је једном неки мандарин упитао европског путника зашто је срдит. Европљанина је питање изненадило и он је на све начине покушавао да разубери свог саговорника. На крају је мандарина упитао шта га је довело до таквог закључка, Кинез му је објаснио да његов поглед очигледно испољава љутњу. Европљанин је у ствари био, поводом нечег зачуђен а код Кинеза ши роко отворене очи изражавају врхунац србе. С друге стране, Европљани и Кинези на исти начин испољавају страх.

Покрете, мимику и гримасе који изражавају разна душевна стања проучавао је дуго времена амерички психолог Клинеберг. Исплазити језик код западних Европљана израз је подругивања и презира. Код Кинеза се на тај начин испољава само изненађење. Код новозеландских Маора то је саставни део ратне технике. У тренутку када се ратник са високо узди-гнутим копљем устреми на непријатеља, он исплази језик. На тај начин он изражава сву мржњу и жели да заплаши противника.

Кад се отпљуне тиме се изражава презир. Међутим, код неких арапских народа то значи благослов. Смех и осмех служе за изражавање врло богате скале осећања. Ди ма је још 1906. године забележио да се Кафри са северозапада Африке и Дајаци са Борнеа смеше ако хоће да изразе свој презир. Јапанци се обично смеше када су у корени, збуњени, па чак и када чују лошу вест. Код неких народа је обичај да се погребна поворка прати громким смехом и неописивим весељем. Код неких индонезанских племена саопштавање смрти најближих особа праћено је праском смеха. Наравно, смејање у свим овим случајевима јесте начин испољавања жалости.

Зимско купање

Ускоро ће у центру Париза бити отворен супермодеран базен за купање. И за време зиме у њему ће купачи моћи да се сунчају захваљујући инфрацрвеним зрацима. Базен је покривен провидним топлем кровом, начињеним од синтетичког влакна, који ће моћи лако да се уклони чим отопли.

М ада свако изражава осећања на свој начин ипак људи који припадају истој цивилизацији углавном на сличан начин испољавају радост, тугу, чуђење, негодовање. Међутим, између једне цивилизације и друге, од једне епохе до друге постоје често велике разлике.

Први Европљани који су путовали у Кину добро су знали да се не огреше о чувену кинеску учтивост и осетљивост и да својим понашањем не увреду своје домаћине. Долазило је до многих не-

Драга редакцијо,
Пошто сам редован читалац вашег листа желео бих да се преко њега дописујем са друговима и другарицама из целе наше земље. Имам 20. година. Волим спорт и музику.

Коста Дјан
Ул. Сава Јанков 72
ГАЈ — Ковин

Стални сам читалац вашег листа и он ми се много допада, а такође и рубрика „Писма читалаца“. Зовем се Љиља, идем у осми разред и имам 15 година. Желим да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље и иностранства. Сакупљам стране салвете, фотосе глумца и певача забавне музике.

Љиља Живковић
Школа „Војвода Степа Степановић“
Кумодраж — Београд

Стални сам читалац „Политикиног забавника“, те бих преко њега желела да се упознам и с осталим његовим читаоцима. Имам 16 година, интересују ме филм, музика, књижевност... Осим тога молила бих читаоце да ми пошаљу фотографије Ален Делона и Битлса! Језик дописивања: немачки, руски и српскохрватски. Много поздрава читаоцима и уредништву „Политикиног забавника“.

Бисера Маџаревић
Владимира Назора 2
Варајдин

Желели бисмо да се овим путем упознамо са што више другарица и другова из свих крајева наше земље као и из иностранства. Обојица имамо 17 година, и похађамо II разред економске школе. Језик дописивања: српскохрватски, енглески и руски.

Мане Дамјановић
Вељко Дугошевић 197
Рума
Лазар Јовановић
15. мај 98/А — 5
Рума

Моја другарица и ја дописивале бисмо се са друговима и другарицама из земље и иностранства. Знамо наш језик, руски и француски. Обе похађамо II разред гимназије. Сакупљамо разгледнице, фотографије глумца и салвете.

Мирјана Томовић
уч. II раз. гимназије
Бијело Поље
Јелица Минић
уч. II раз. гимназије
Бијело Поље

Редован сам читалац вашег листа па бих желела да у њему објавите моју адресу. Желим да се дописујем са друговима и другарицама широм земље. Имам 15 година, похађам III разред Економске школе у Зрењанину. Сакупљам марке и разгледнице а уз то волим и забавну музику.

Илона Николовски
Економска школа
„Јован Трајковић“ I-3
ЗРЕЊАНИН

Имам 15 година. Зовем се Љубинка. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из свих крајева наше земље и иностранства. Мој хоби је сакупљање маркица. Моја сестра Загорка има 15 година и желела би да се дописује са друговима и другарицама који сакупљају маркице од чоколаде и то на српскохрватском језику.

Љубинка Попашила
ОШ „Миша Стојковић“
Гај — Ковин
Загорка Попашила
ОШ „Миша Стојковић“
ГАЈ — КОВИН

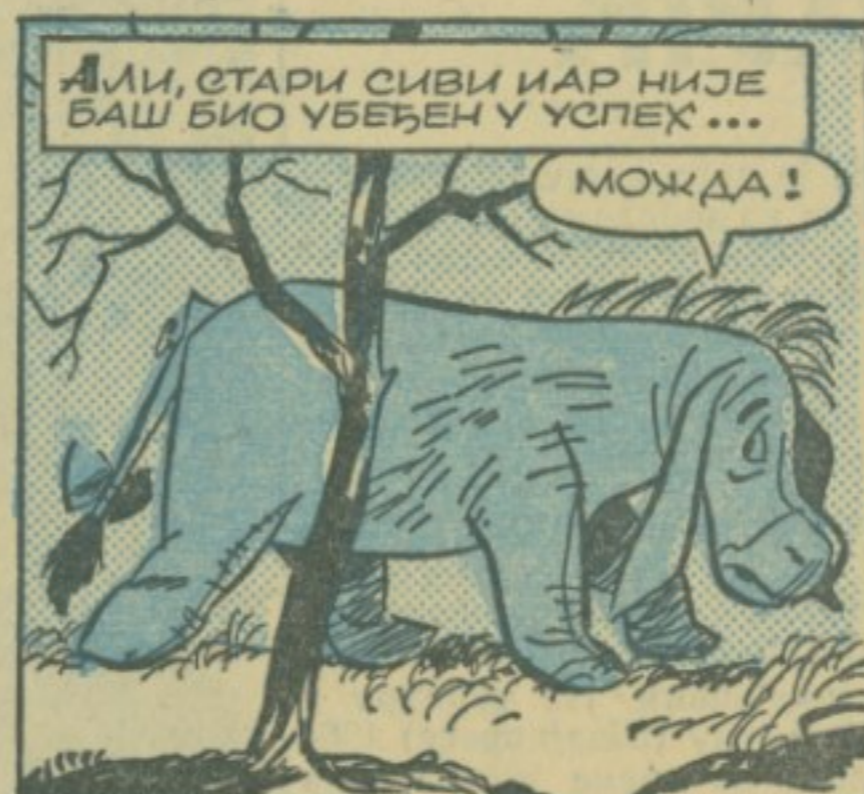
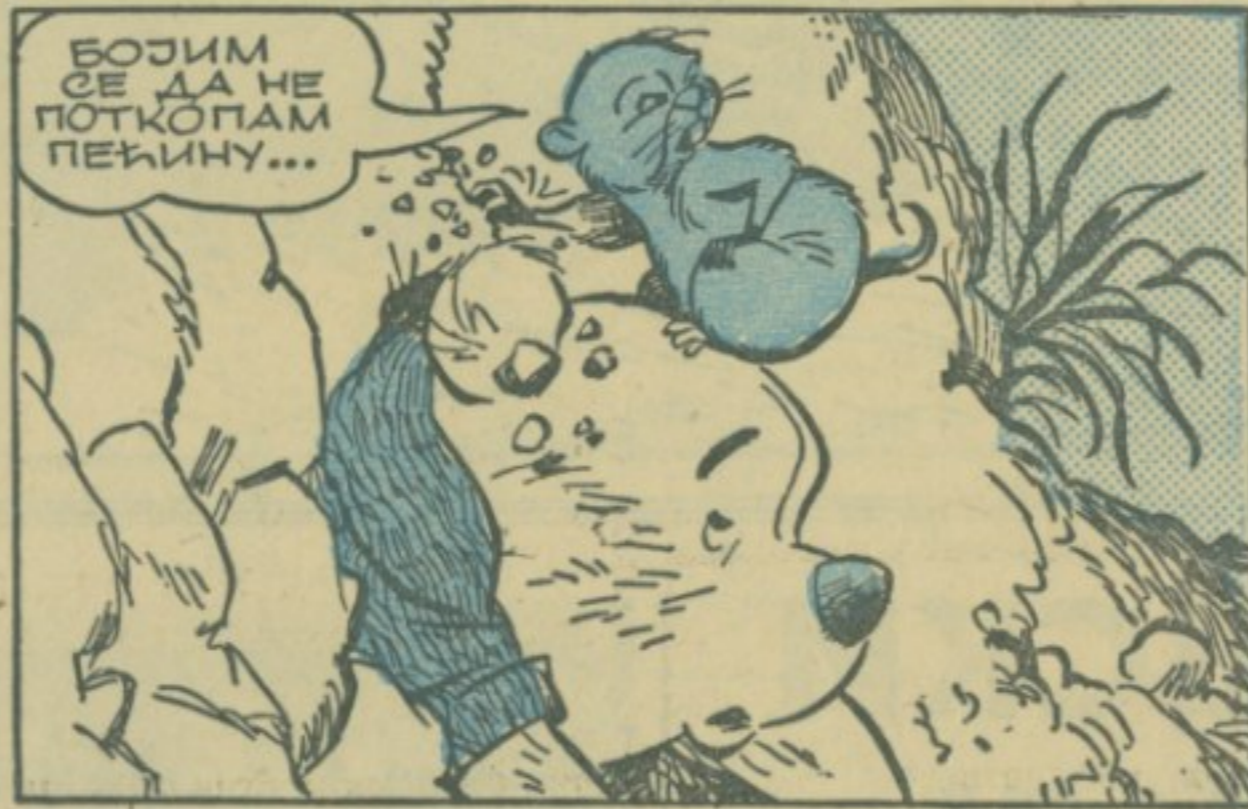
Годинама, од првог послератног броја, читам, скупљам и повезујем ваш поучно-забавни лист „Политикин Забавник“. Читам га што се каже „од А до Ш“ и називам га својим академским забавником, јер он по нивоу не заостаје иза потреба једног академичара. Од свих новина и часописа које познајем ниједне ми не одговарају толико по укусу и саставу као ваш „Забавник“.

Ото Фриндик
дипл. хемичар
УНТЕРГРОМБАХ

Пошто сам редован читалац вашег листа желео бих да се дописујем са друговима, и другарицама из земље и иностранства. Имам 13 година и идем у VII разред основне школе. Језик дописивања: српскохрватски и руски а може и немачки.

Славица Струњаш
Ул. маршала Тита 16
ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ

WALT DISNEY ШУМА ДЕТИЊСТВА ПО РОМАНУ А-А-МИЛНЕ

КАЛЕИДОСКОП ЧИЊЕНИЦА, ДОГАЂАЈА, ПОЈАВА

„Калеидоскоп“ се као рубрика често појављује у нашем листу. Данас га доносимо у неуобичајеном облику. Наиме, неке вести из данашњег „Калеидоскопа“ говоре, као и обично, о стварним чињеницама и догађајима, а неке су — просто измишљене. Покушајте да откријете: шта су чињенице а шта измишљотина. Тајну вам откривамо на 14. страни.

НОЈЕВИ ПОМАЖУ НАУЧНИЦИМА

Навику нојева да у случају опасности зареју главу у песак искористили су аргентински научници да би измерили температуру тла на огромним пустинским просторима. Познато је да нојеви могу да се крећу огромном брзи-

ном. На главе ухваћених нојева научници су причврстили минијатурне отпремне радио-станице, које су кад год би птице зариле главу у песак, регистровале температуру и добиле податке аутоматски пре носиле радио-таласима.

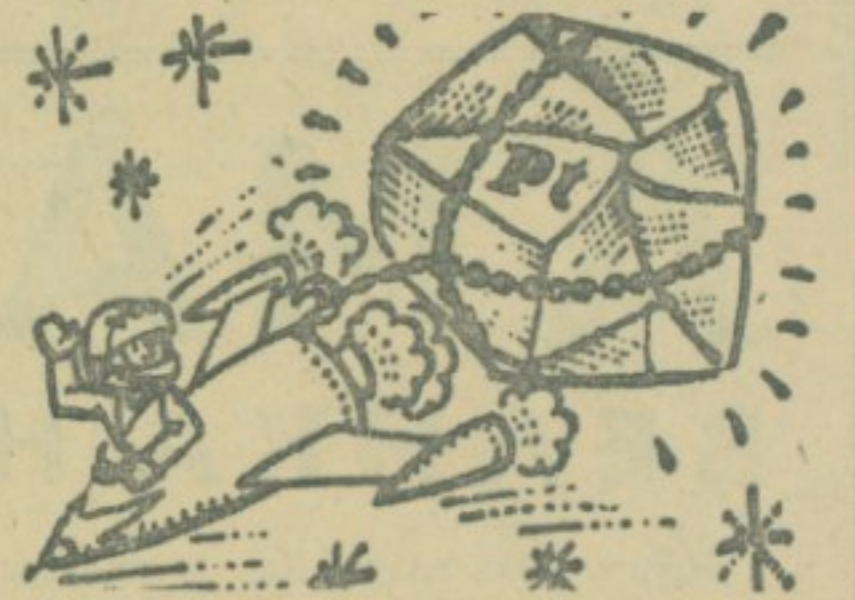

ПЕЊИНСКИ ОРНИТОЛОГ

На острву Мадагаскар пронађен је одлично сачуван скелет циновске птице епиорниса која је, како стручњаци сматрају, изумрла пре неколико хиљада година. На епиорнисовој ноzi научници су, на огромно запрепашћење, открили прстен с неразумљивим знацима који подсећају на натписе из Мбензо Даро. На основу тога научници су дошли до закључка да је постојање птица било познато још много пре почетка наше ере.

ДРАГОЦЕНИ АСТЕРОИД

Амерички астрономи дошли су до закључка да се астероид Ивар састоји готово од чисте платине. Ово мишљење засновано је на резултатима израчунавања густине ове минијатурне планете. „Платинска“ вредност ове планете износи више од 50 трилиона долара. Научнике мучи један проблем: како се домоћи овог блага? Да ли би требало разбити планету на комаде или наћи начин да се цела довуче на Земљу?

ЧУДА ХЕМИЈЕ

За филм „Библија“ амерички филмски сниматељи снимили су сцену Христовог ходања по води захваљујући само хемији. Површина воде била је претходно покривена веома танким полиамидним слојем, провидним за објектив филмске камере али до вољно чврстим да издржи тежину „божјег сина“.

РАЗНОВОЈНО ПОВРЋЕ

Јапански научник Игараси Хоро гаји разне повртарске културе на стакленом влакну. То влакно добро упија воду, лако пропушта вештачка ђубрива и апсолутно је стерилно: у њему се не могу развијати бактерије и ферменти. Због тога семе посејано у стаклено влакно не може да иструли. Занимљиво је да Игараси Хоро обећава да ће ускоро моћи да одгаји поврће разних боја да би задовољио не само гастрономске већ и естетске потребе Јапанаца. Тако ће, на пример, Јапанац моћи да бирају између црвених, плавих и зелених ротквица оне чија им се боја тог тренутка највише свиђа.

„СИТА“ И „ГЛАДНА“ БОЈА

Аргентинска фирма „Побрепито Лако“ пустила је у продају нову боју за косу, потпуно нову по свом саставу и са изванредно лепим сјајем. Боја се справља од тела гундеља. Струч-

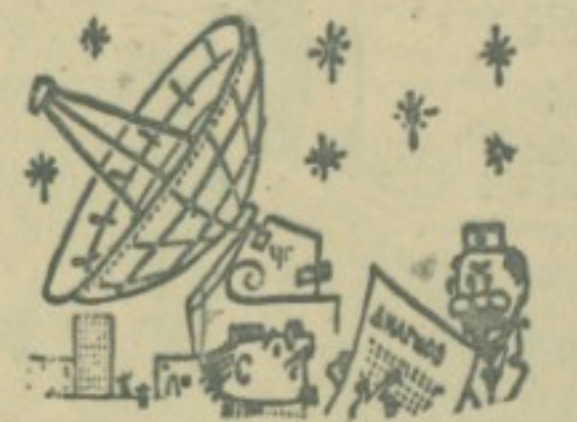
њаци тврде да нијансе ових боја и њихов сјај зави се од тога како су се осећали гундељи у тренутку када су ухваћени, да ли су били гладни или сити, мирни или уплашени.

Из психијатријске болнице у једном америчком граду нестао један опасан болесник који је, незнано како, успео да се провуче поред стражара на капији. Алармирана је читава полиција, али је трагање било безуспешно. Тада је некоме пало на ум да се за трагање искористи радио-телескоп локалне опсерваторије. Астрономи су у почетку били запрепашћени овим предлогом, али су затим пристали да своје апарате подесе на одређене таласе. Огледало телескопа усмерили су на град и — открили бегунца на крову највишег облакодера.

ШИЗОФРЕНИЈА И АСТРОНОМИЈА

Треба рећи да је извесно време пре бекства болеснику била дата такозвана радио-пилула. Те пилуле дају се пацијентима због проверавања нормалног функционисања органа за варење. Радио-пилула садржи у себи минијатурни радио-отпремник који ради на одређеној фреквенцији. У случају било каквог обољења и поремећаја фреквенција отпремника се мења.

Проучавајући сигнале који су стизали са облакодера лекари су дошли до закључка да се код болесника због нервне и психичке пренадражености појавио чир на желуцу.

СТАРЧЕВА ТАЈНА

Абул Али Вализадек, радник у једној гаражи у Техерану, успео је да све до смрти сачува своју тајну. Тек пре но што ће издахнути Абул је признао да је — жена. Рођаци су касније испричали да

је Абул, као петнаестогодишња девојчица, узалуд покушао да се запосли. Одсекла је косу, обукла мушко одело и тек тада је успела да нађе посао. Пола века нико није открио да је Абул — жена.

ПОДМОРНИЦА ЗА СПАСАВАЊЕ ПОДМОРНИЦА

Док у свемирским висинама човек бележи успех за успехом и тако рећи не зна за пораз, људи још често страдају под водом без наде за спас и могућности да им се помогне. Последња велика катастрофа догодила се априла 1963. године када је нуклеарна подморница „Трешер“ потонула недалеко од Бостона на дубини од 2.500 метара повукавши са собом 129 људи на дно. Ова несрећа подстакла је стручњаци САД и других земаља да почну грозничаво да раде на унапређењу заостале и годинама занемариване технике спасавања под водом.

У завршној фази налази се изградња прототипа апарата и усавршавање система и поступака који треба да омогуће посади подморнице или батискафа да се спасе од лаганог умирања у свом објекту који лежи онеспособљен на дну мора. Посебна пажња посвећује се подморници за спасавање која би могла на свим дубинама да се попут пијавице приљуби уз онеспособљени објект и споји преко непромочивог система вен тила са његовим труном. После тога би примила у своју утробу људе, које би иначе на дну мора задесила сигурна смрт. Модел овакве америчке подморнице за спасавање назван је „Стар 1“. Кад љу-

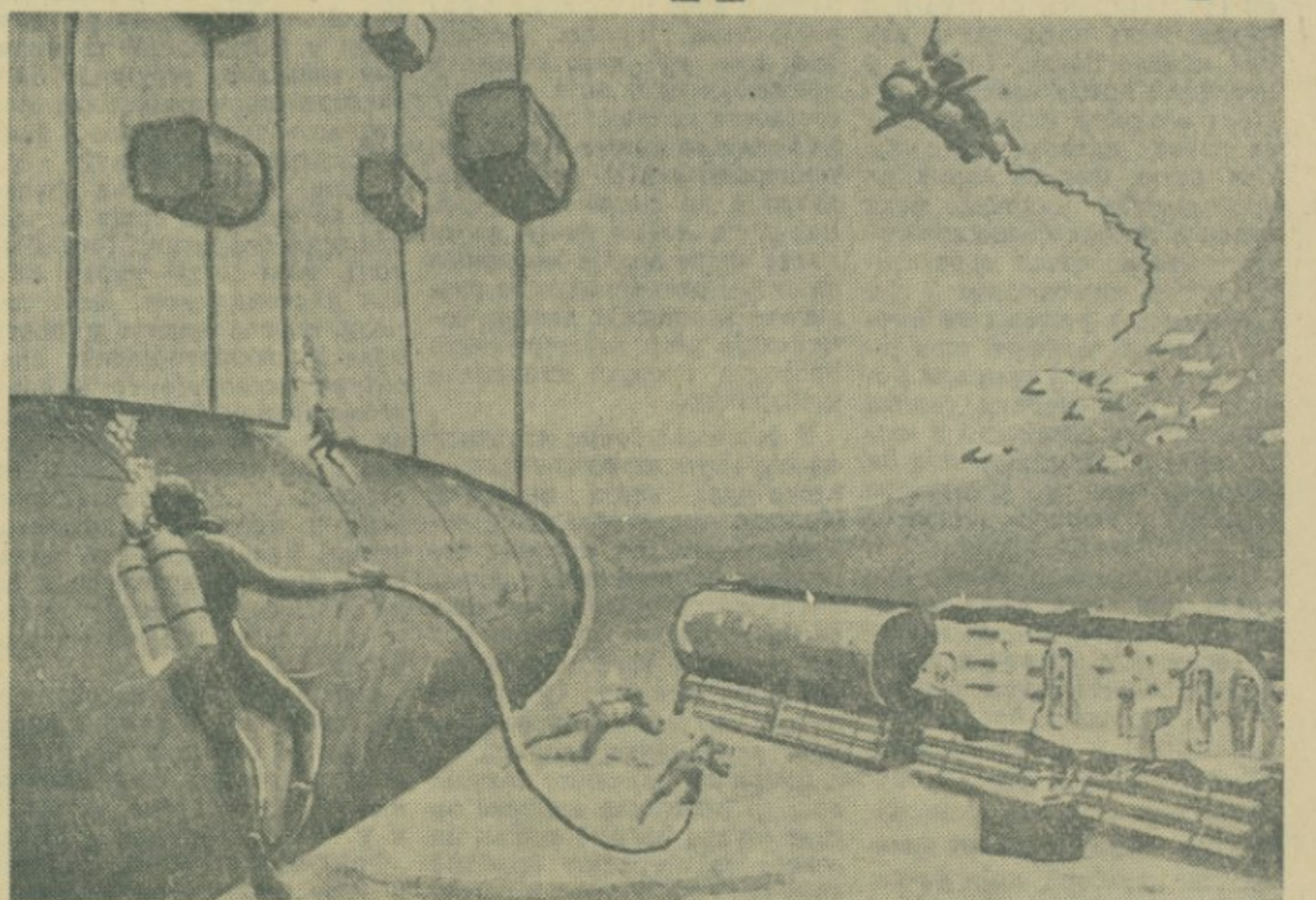
ди буду спасени, покушаће се и подизање објекта на морску површину. То ће се вршити на сасвим нов начин, причвршћивањем за његов труп кесона са компримираним ваздухом. Међутим, да би се то постигло потребна је једна мала подводна радионица чији је прототип „Силаб“ већ конструисан у САД.

У даљој фази усавршавања технике подморског спасавања градиће се под водом нарочите кућице по угледу на експерименталне моделе, које је са успехом испитао чувени истраживач морских дубина Француз Ив Кусто. На дубини од 300 метара или већој становници тих кућица, специјализовани радници навикнути на живот под водом спасаваће потопљене подморнице највећом брзином примењујући технику кесона са компримираним ваздухом и користећи мале, лаке, покретне подморнице опремљене механичким удовима. Модел једне такве подморнице је амерички „Алвин“, који моментално врши експерименте на дубини преко 4.500 метара. Његове „руке“ и „ноге“, у ствари теледириговане челичне полуге, у стању су да прецизно обављају врло сложене покрете. „Алвин“ може да се задржи на дубини од 4.500 метара више од 48 часова. Док ће спасавање потоп-

љених подморница и њихове посаде на описани начин постати стварношћу најдаље за пет година, изградња подморских фарми и великих складишта под водом задатак је следеће деценије. О томе се већ дужо размишља јер је по вршина Земље већ пренасељена и претрпана магацинима, складиштима и грађевинама. Морско дно које стоји неискоришћено моћи ће да ослободи драгоцен простор, нарочито у високоразвијеним индустријским земљама.

Проучава се изградња подморске флоте. Утврђено је да је вода на дубини од 20 метара потпуно мирна чак и кад на површини бесни жестока бура. Подморски теретни бродови биће већи од површинских, носиће више терета и пловиће безбедније. Йуди ће се између њих кретати на подморским скутерима. Риба лов под водом биће много рационалнији и омогућиће да се уместо 40 милиона тона сваке године улови 200 милиона то на риба.

Сви ови пројекти који нам данас личе на плод маште биће умногоме олакшани захваљујући скафандру Ива Кустоа. Помоћу тог лаког подводног одела људи ће моћи слободно да пливају до ду-

бине од 100 метара. Појавиће се људи-рибе — homo sapiens aquaticus — који ће већи део времена проводити под водом и само ће се с времена на време враћати на површину.

Лабораторијска истраживања дала су за право замисли

Кустоа. У америчким лабораторијама већ је добивена танка мембрана (петстоти део милиметра) од каучука и силикона кроз коју ће се под притиском моћи да филтрира суд или неку пукотину кисеоник и други морски гасови.

Йуди који намакну на себе овакву копрену моћи ће непомодно средно из воде да удишу кисеоник. Мишеви на којима су вршени експерименти издржали су 18 часова под водом користећи на тај начин само кисеоник из воде.

Људи мало знају о достигнућима аматера на пољу науке. Међутим, без њихове помоћи сигурно је да многа научна открића не би угледала свет или би то учинила са много година закашњења

АМАТЕРИ

ВЕЛИКА НАДА НАУКЕ

У јануару 1963. године Карору Иквеја, деветаесто годишњи јапански брадарски радник, користећи телескоп који је сам начинио и поставио у свом дворишту, открио је нову комету. Комета је добила име проналазача и регистрована је у целом свету.

То је само један од многобројних примера огромне помоћи, коју професионалним научницима пружају аматери. Др Едмунд Синот, некадашњи председник Америчког удружења за унапређење науке, каже: „Често су аматери далеко проицљивији и кориснији од професионалних научника. Јер, професионалци се углавном држе већ утабаних стаза и врло ретко скрећу са њих. Насупрот томе аматери најчешће крећу потпуно новим путевима, који су по мишљењу научника апсурдни“. Исти научник сматра да би аматери одлично користили — и користе — да упозна-

ју широку публику са значајем науке а у исто време под сете професионалне научнике да се прави дух науке налази у слободним умовима а не у онима уоквиреним разним правилима и законима.

Једно од најважнијих достигнућа науке, теорију релативитета, открио је тако рећи један аматер. То је био двадесет шестогодишњи швајцарски чиновник у Уреду за патенте Алберт Ајнштајн. До своје чувене теорије он је дошао размишљајући у слободном времену. Тек неколико година касније, кад су теорију релативитета признали најпознатији научници у свету, Ајнштајн је добио статус професионалног научника и катедру на универзитету.

Недавно је секретар Совјетске академије наука изјавио да је у СССР широм земље отворено у разним фабрикама и другим институцијама преко 2.000 лабораторија за аматере. Иначе број аматер-

ских лабораторија само у овој земљи пеће се на неколико десетина хиљада, не рачунајући разне импровизирани лабораторије, које су појединци сами направиле у својим становима или дворштима. Ево неколико области у којима су аматери показали најбоље резултате и које пружају могућности новим хиљада-

ма да нађу себи место и открију нешто ново.

Поглед упрт у звезде

Године 1938. један британски професор астрономије стигао је у Чикаго. Својим колегама изразио је жељу да разговара са „славним научником Бернхемом, великим знацем звезда“. Међутим, у Чикагу нико није чуо за тог „славног научника“. Упорни Британац није попустио и најзад је успео да нађе Бернхема, малог чиновника који се у слободним часовима бавио астрономијом и о својим открићима писао у неким часописима. Бернхем је са поносом показао професору свој телескоп на тавану који је сам направио.

Убрзо се Бернхемово име прочуло и у Америци. Све понауде да пређе у професионалце он је одбио али је наставио са својим истраживањима

Урагани за њих нису тајна

Друго поље које пружа велику могућност аматерима јесте метеорологија са својим многобројним грамама. Међу страсним посматрачима неба

могу се сresti људи свих доба и свих занимања. Неки изучавају буре, други урагане, неки опет студирају биоклиматологију тј. утицај времена на живе организме, други се баве проучавањем мрза и ње

шине и других честица у ваздуху

Највећи број људи сматра да су опасне по околину и зато их треба уништити. У ствари, само је мали број змија опасан по људе због свога отрова док су остале опасне само за мишевце и друге штете

итд.

Осим набројаних грана, многи аматери студирају муње, и громове, однос између земљишта и облака, структуру и формирање града, пра-

могу се сresti људи свих доба и свих занимања. Неки изучавају буре, други урагане, неки опет студирају биоклиматологију тј. утицај времена на живе организме, други се баве проучавањем мрза и ње

шине и других честица у ваздуху

Изучавање морског дна

Проучавање морског дна, изјавио је један научник, исто је толико интересантно, ако не и интересантније, као и испитивање Месечеве површине. Океанографија нуди аматерима широко поље изучавања као што су: таласи, морске струје, плима и осека и изнад свега — живи свет мора.

У Сан Дијегу, у савезној држави Калифорнији, један столар постао је највећи стручњак за велику групу живих бића која насељавају море. Данас се слободно може рећи да ниједан научник професионалац не зна толико о шкољкама као овај полупензионирани столар. Прошле године он је напустио своју столарску тезгу да би примио место у Природно-историјском музеју у Сан Дијегу.

У Вестпорту, савезна држава Конектикат, један дечак од 13 година почео је да изучава струге: он је у добро запечаћене флаше стављао дописнице са својом адресом молећи налазаче да му јаве место и време проналазаска боча. Само у току једне године он је послао 764 боче и добио 349 одговора. Захваљујући тим извештајима утврђено је да ветар игра далеко већу улогу од струја у ношењу пловних објеката, бар у том делу океана. Дечак је стекао велики углед код професора из Океанографског института.

Пријатељство са змијама

Херпетологија, наука о рептилима, има све више присталица међу младим аматерима. Ова област није још довољно испитана и пружа велике могућности аматерима: они се упознају са величаним, храном, навикама и мишењем, не само змија већ и гуштера, корњача, жаба и других врста.

Па ипак, од свих рептилија најинтересантније су змије које изазивају највећи страх код људи само због тога што их они не познају довољно.

точине. Кад би познавали њихове добре стране, људи би престали да их се плаше.

Изучавање Земљине утробе

Док је људски дух успео да продре многе хиљаде километара у васнону, он је је два доспео неколико километара у унутрашњост Земље. Сваке године стотине и стотине слабијих и јачих земљотреса наносе велике штете и често изазивају праву панику међу људима. Ове Земљине вибрације захтевају дуге и стрпљиве студије за шта често професионални научници немају времена. И ту је помоћ аматера од неочењиве вредности.

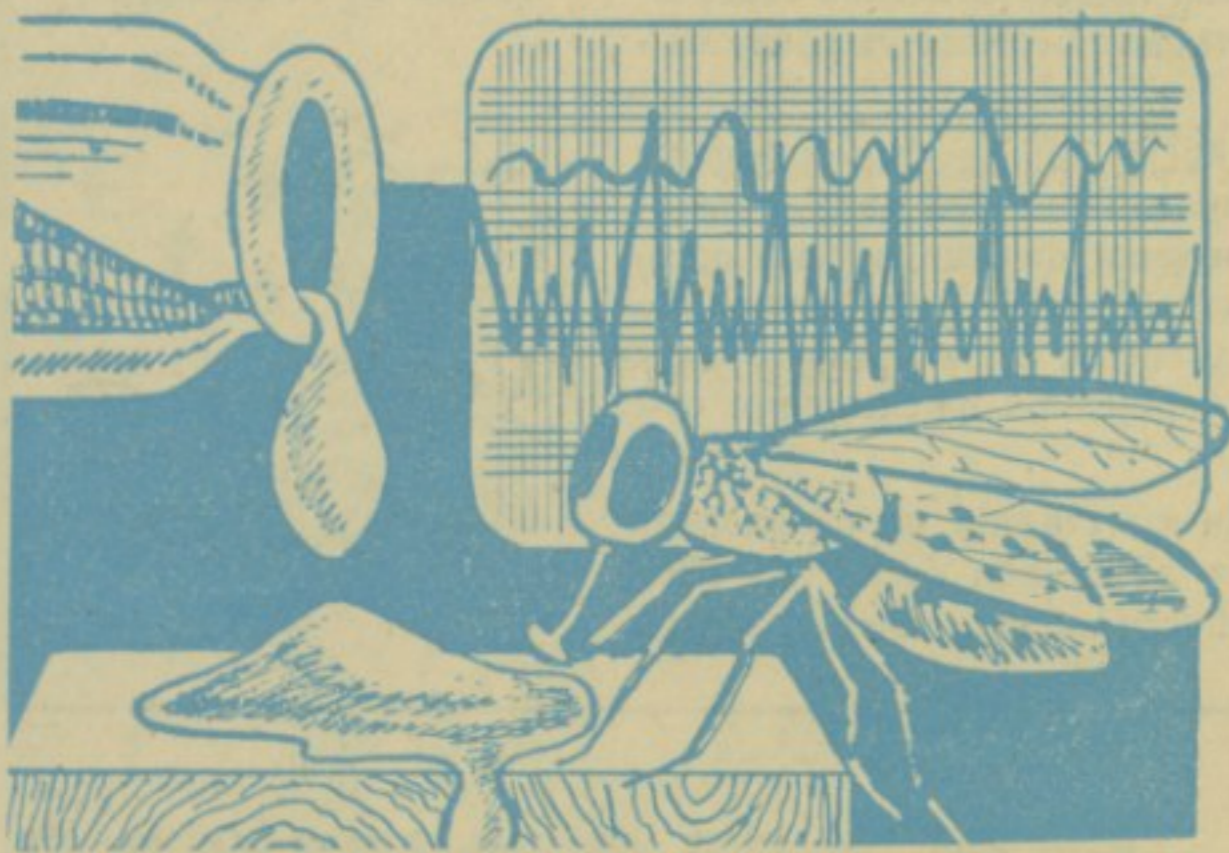
Године 1962. четрнаестогодишња ученица Ен Хеншо добила је специјалну награду за аматере од Школског центра Њујорка за своја открића у сеизмологији. Она је сама направила сеизмограф од старог зидног сата и других расходованих предмета помоћу којег је вршила своја истраживања.

Осим наука које смо логично оставили још многа неиспитана поља као што су орнитологија — изучавање птица, затим палеонтологија и археологија које такође захтевају помоћ аматера. Др Синот, са Јелског универзитета, каже: „Нисам видео срећније људе од аматера који своје стрпљење крунишу неким проналазком. За довољство таквих открића не може се платити никаким новцем на свету“.

ПОЗНАЈЕ СЕБЕ

Виктор Иго требало је да заврши неодложно један рукопис. Међутим, пошто није веровао да ће издржати да не изађе из куће, он ошиша себи пола главе и пола браде, а маказе баца кроз прозор. После тога није излазио из куће док му није порасла коса и посао је био завршен на време.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

У наше доба наука се развија таквом брзином да се готово свакога дана појављује не само велики број открића, него се проналазе нова поља науке или пак и целе науке. Тако је у последње време изненада постала актуелна нова биолошка наука названа бионика. Ова наука има за сврху да проучавајући различите механизме и начине функционисања и грађе живих организма, пружи инжењерима и конструкторима решења за многе сложене техничке проблеме. Јер, у живој природи постоје већ милионима година многобројна различита и често генијална решења, чије би откриће, као и евентуална примена у техници, имали за човека огроман значај.

Велику пажњу бионике привлачи пре свега идеја да се створе извесни модели и узорци по угледу на рад нервних ћелија. Фантастично усаглашен рад великог броја нервних ћелија у нервном систему животиња и човека привлачи оне научнике који маштају о томе да створе електронске приборе, који би самостално реаговали и чак били системи са извесним еле-

ментима логике у свом функционисању.

Бионичаре такође интересује да сазнају како раде а затим и како искористити рад различитих чулних ћелија, као што су нпр. ћелије у мрежњачи ока, које примају светлосне надражаје или чулне ћелије за пријем мирисних, температурних и других надражаја из спољне средине. Научници добро знају да су многе чулне ћелије животиња по својој осетљивости на различите надражаје далеко савршеније него најсавршенији пријемни апарати савремене електронике.

У последње време нарочиту пажњу групе истраживача привлаче чула неких инсеката. Њихови чулни органи су сићушних размера, а поред тога врло економични и функционални. А мала потрошња енергије, добро функционисање и поврх тога минијатурни обим, основни су услови за све апарате који се убацију у космичке бродове.

Амерички научници покушавају да искористе мирисне органе (чулне ћелије) живих инсеката за изградњу прибора који могу да „осете“ и региструју веома слабе концентрације хемијских материја. Под

БИОНИКА

ШТА ЈЕ ТО?

сетимо се на гласове како велике силе располажу тајним отровним гасовима, наводно без икаквог мириса и ма какве могућности да се распознају.

Када некакав мирис надражи мирисне ћелије смештене на пипку једне кућне муве, овај мирисни надражај изазива у ћелији стварање постоје (серје) тзв. импулса, који се кроз нервно влакно спроводе као „биоелектрична струја“ до мозга муве. Интересантно је поменути да су данас научници у могућности да мирисом изазову струјање биоелектричних потенцијала кроз нервно влакно инсекта и сами истовремено региструју кад и муве. Регистровање приспелих потенцијала врши се усавршеним апаратима (осцилоскоп), који имају екран сличан телевизијском. Већа између нервних ћелија у мозгу муве и лабораторијских апарата остварује се помоћу веома финих каблова. То значи да у исто време кад у мозак муве приспеју серије биоелектричних потенцијала створене у мирисом надраженеј чулној ћелији инсекта, научници могу да забележе и да на екрану виде амплитуде које сведоче да је мува осетила мирис.

Ови занимљиви експерименти изводе се не само у више познатих светских института који проучавају функционисање нервног система, него чак и у лабораторијама фирме „Форд-мотор“! Какве сад имају везе мирисни органи муве и Фордови мотори? Ево у чему је ствар. Инжењери ове

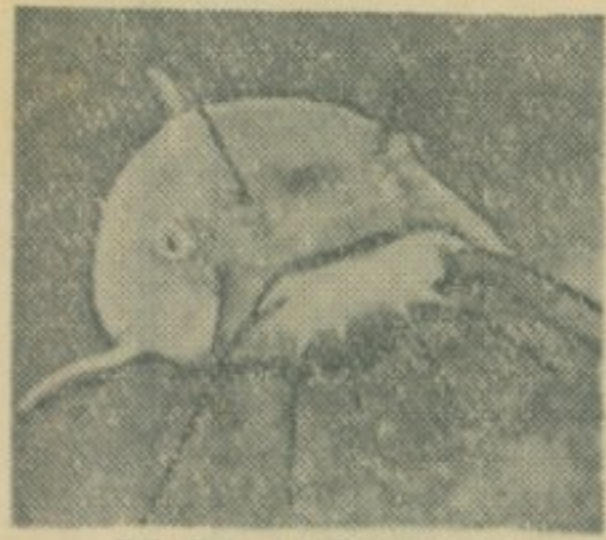
фирме разрађују апарат (детектор) у коме ће мирисни органи муве сигнализирати присуство опасних отровних гасова у аутомобилу. Овај апарат наћи ће такође примену и у подморницама, рудницама и космичким бродовима. То ће вероватно бити први пут да човек од мува има и неке користи.

Како је савремена техника још далеко од тога да направи апарат тако савршен и осетљив као што је нпр. чулни орган за мирисе једног инсекта, човек је успео да — комбинујући савршенства природе и последња достигнућа електронике — дође до изванредних апаратура и решења неке до сада нерешиве проблеме. Који су то други проблеми где ће техника — када већ не може сама да направи такве апарате — користити чулне органе и друге системе који постоје у живој природи већ милионима година? У првом реду то су веома осетљиви прибори који треба да региструју и најслабије концентрације разних хемијских материја, даље, прибори способни да примају и обавештавају о изванредно slabим механичким колебањима. Ту спадају и апарати подешени да региструју правац инфрацрвеног, ултраљубичастиог и ултразвучног зрачења.

Поље изучавања бионике је сваки даном све шире и ми смо у овом чланку показали само један мали део проблема и питања којима се бави ова млада биолошка наука.

ПОПУЛАРНА ИХТИОЛОГИЈА

ГЛАВА АМЕРИЧКОГ ПАТУЉАСТОГ СОМЧИЋА.

У нашим слатким водама живе 163 врсте различитих риба. Међу њима је седам које су пресељене из других земаља, чак и са других континената. То су:

- калифорнијска пастрмка
- америчко или патуљасто сомче
- сунчаница или „морски караш“
- канадска поточна пастрмка
- језерска „златовчица“
- гамбузија и
- бели амур.

Да бисте употпунили своје знање о рибама, испричаћемо вам понешто о свакој од ових риба. Неке од њих су важне, друге корисне, а треће занимљиве. Неке од њих, као америчко сомче и сунча-

ница, одомаћиле су се у нашим водама тако да их већ можемо сматрати члановима наше ихтиофауне.

Калифорнијска пастрмка, као што јој и само име каже, пресељена је из Северне Америке. Зову је и „дужичаста пастрмка“, јер јој се бочне стране пресијавају бојама дуге, али је тај назив с језичке стране неправилан. Словенци је зову „шаренка“ и то јој име боље одговара јер је сва, од главе до репа, покривена ситним црним тачкицама које је чине шареном. Ова риба пресељена је у Европу из економских разлога: лако се гаји, подноси топлију воду него поточна пастрмка, одлична је за спортски риболов и, што је главно, месо јој је веома укусно. Може да нарасте до 50 см дужине. Код нас је има у водама Словеније, Лије, Босне и Херцеговине, а могла би да се насели и у

СУНЧАНИЦА ИЛИ „МОРСКИ КАРАШ“.

многим планинским водама Србије.

Америчко сомче потиче такође из Северне Америке. За разлику од пастрмке ова риба није оправдала наде које су у њу подлагане кад је пресељена. Док у својој првобитној постojбини нарасте до пола метра дужине и постиже тежину од два килограма, у европским водама овај сом се дегенерирао и уситнио. Претерано се размножава па потисне сву бољу рибу чију ик-

ру тамани, а сам остане ситан и закржљао тако да му главни део тела чини велика спљоштена глава. На горњем делу главе има два подужа брка, два му висе са стране а четири краћа испод доње вилице. Врло радо иде на удицу. Код нас га има готово у свим стајаћим и споротекућим водама дунавског слива. Риболовци га добро познају па су му дали разна имена, као: абисинац, терпан, цвергла тј. крпец.

Сунчаница, коју на Дунаву зову и „морски караш“, такође је пореклом из Северне Америке. Ова риба, која не буде већа од длана није намерно насељена него је побегла из акваријума па се аклиматизирала у топлим водима обраслим ресинама и другим воденим биљем. Карактеристика јој је по већа црно-црвена пега иза шкржњог поклопца. Боље у првој леђној пераји знак су да спада међу грече и да нема никакве везе са карашима. Лако се лови на малу удицу са глистом па је чест плен најмлађих риболоваца.

Канадска поточна пастрмка пренесена је, како јој већ само име каже, из Канаде у Европу. У нашој земљи била је насељавана на више места али се, изгледа, одржала једино у горњем току реке Босне, воли врло хладне, брзотекуће воде. То је лепа риба живих боја, коју је тешко описати. Пераја су јој, осим леђног, оивичена бело-црним порубом, тако да личе на заставице, па је зато у Босни зову „барјактарица“. Одлична је спортска риба.

Језерска златовчица живи у дубоким и хладним језерима северних Алпа. Спада у породицу салмониди. Лепо име „златовчица“ добила је због живих боја своје одоре. Може да достигне тежину од осам до девет килограма. Код нас је ова риба насељена у Босни, али се није одржала. Пре двадесетак година насељена је у Бохињском језеру, где је и данас има.

Гамбузија је врло ситна риба, чак најситнија међу нашим рибама. Уосталом, и са-

ГАМБУЗИЈА: ГОРЕ МУЖЈАК, ДОЛЕ ЖЕНКА.

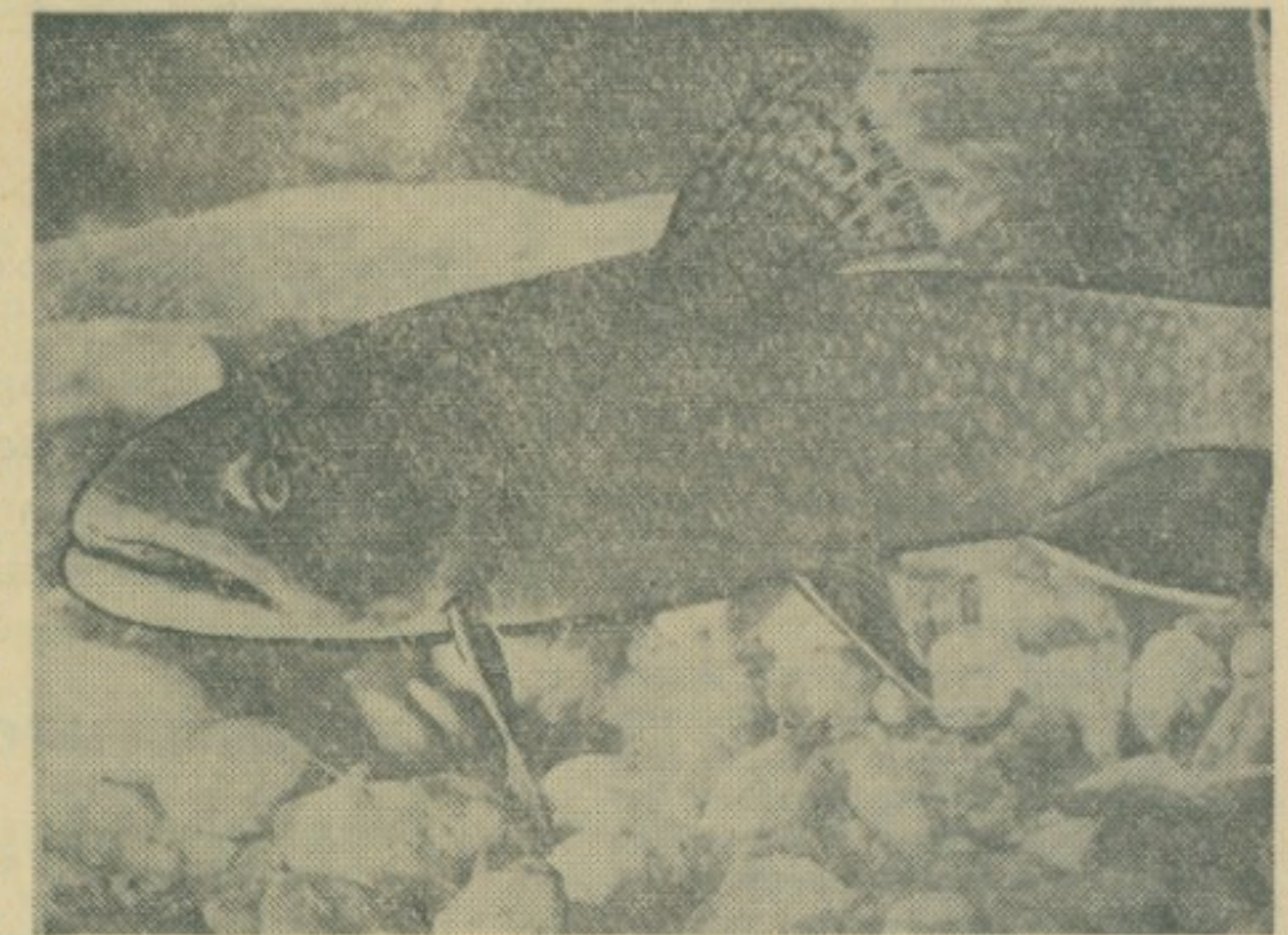
мо јој име на шпанском значи: ситница. Женка није већа од 6 сантиметара, а мужјак је упола мањи. Светломаслисте је боје, крљушти су јој црно оивичене, понеки пут сва поцрнели. Иако нема никакве економске ни спортске вредности, гамбузија је риба која је много задужила човечанство: она је највећи утамањивач ларви комарца који преноси маларију. И у нашој земљи је насељена у мларичним крајевима сва три слива. Ту она, у барама па чак и локвама, живи у већим јатима, али је међу млађем осталих риба неприметна због тога што је ситна. Карактеристично је код гамбузије да четири пута годишње рађа по шездесетак живих младунаца.

ГАМБУЗИЈА, РИБИЦА КОЈА ТАМАНИ ЛАРВЕ КОМАРАЦА — ПРЕНОСИЛАЦА ОПАСНЕ ВОДЕСТИ МАЛАРИЈЕ.

КАЛИФОРНИЈСКА ПАСТРМКА ЈЕ ПОСУТА ЦРНИМ ТАЧКАМА — ПЕГАМА.

КАНАДСКА ПОТОЧНА ПАСТРМКА, КОЈУ У БОСНИ ЗОВУ „БАРЈАКТАРИЦА“ ЈЕ РИБА ДИВНИХ БОЈА.

Бели амур је шаранска риба слична клену. За разлику од свих претходних, бели амур потиче из Азије, из далеке реке Амура. То је крупна риба, која може да достигне тежину и преко 20 килограма. Главна јој је особина што је чисти травојед тј. храни се искључиво воденим биљем. Насељена је прво у многим крајевима Совјетског Савеза, затим у Пољској, Румунији и Мађарској, а постоји намера да се одомаћи и код нас. Она ће бити од велике користи, јер чисти рибњаци и уопште водене базене од биљног корова. Риболовци неће од ње имати велике користи: пошто се храни воденим биљем, не знају како да је лове.

СВЕ МАЊЕ КОЊА

Моторизација непрестано потискује коње не само са друмова него и са њиховог главног упоришта — из пољопривреде. Број коња се нагло смањује и песимисти предвиђају да није далеко дан када ће се коњи моћи видети само на тркама и у циркусу, или пак у зоолошком врту. Већ данас у великим градовима коњ је права реткост. Недавно је фран-

цуски часопис „Коњичка ревија“ објавио статистику о садашњем бројном стању коња у западној Европи. По тој статистици највише коња има у Француској: 1,3 милиона, мада је и ова земља већ прилично моторизована. Затим следе Италија са 1,200.000 коња. У тој земљи се веома много једе коњско месо. У Западној Немачкој има свега 360 хиљада коња, у Финској 219

хиљада, у Ирској 190.000, Белгији 138.000, Холандији 149 хиљада, Аустрији 180.000, Норвешкој 94.000, Швајцарској 82 хиљаде, Данској 80.000, Великој Британији свега 72.000, а у Шведској је остало свега 15.000 коња. У земљама Источне Европе број коња је сразмерно већи него у Западној Европи, али и ту се постепено смањује.

ЖДРЕВЕ ЈЕ СИМПАТИЧНА ЖИВОТИЊА. НАРОЧИТО ГА ВОЛЕ ДЕЦА.

САВЕЗ ЗА БОРБУ ПРОТИВ АЛКОХОЛИЗМА СРБИЈЕ

ГРАДСКИ ОДБОР БЕОГРАД

РАСПИСУЈЕ НАГРАДНИ КОНКУРС

за израду тема из области против алкохолизма
 Право учешћа на конкурс имају ученици основних, средњих и виших школа са ужег и ширег подручја БГД. Конкурс предвиђа слободан избор тема из ове области а предлажу се и следеће теме:

1. И он је отац (он, алкохоличар, разорио је породицу)
2. Њега сам одратио (шта саветујем другу који пије)
3. Антиалкохолизам у савременој литератури — уметности
4. Опет је као и ми
5. Он зна шта је алкохол
6. Улога родитеља у антиалкохолном васпитању
7. Улога школе и средине у антиалкохолном васпитању
8. Због чега млади пију
9. Ја тако не бих радио
10. Нани обичаји и алкохолизам
11. То не бих желео да видим (саобраћајна несрећа)
12. Ново — нирвана — алкохол и друм
13. Алкохолизам и саобраћај
14. Алкохолизам и продуктивност рада
15. Слободна тема
16. Утицај алкохола на живот и рад младог радника

Теме могу да буду обрађене литерарно (расправа, приповетка, песма, чланак) и ликовно.

Материјал за израду тема може се користити у Градском одбору Савеза против алкохолизма.

РАДОВЕ СА ПОТПИСОМ, ТАМО ГДЕ ПОСТОЈЕ БАЧКА ТРЕЗВЕЊАЧКА ДРУШТВА, ПРЕДАТИ ОДБОРУ ДРУШТВА УЧЕНИКА У ШКОЛИ, А ОСТАЛИ УЧЕСНИЦИ КОНКУРСА МОГУ УПУТИТИ РАДОВЕ ГРАДСКОМ ОДБОРУ САВЕЗА ПРОТИВ АЛКОХОЛИЗМА БЕОГРАДА НАЈДАЉЕ ДО 20. ФЕБРУАРА 1967.

Жири при школама, састављен од наставника и ученика доставиће одабране радове са извештајем ГРАДСКОМ ОДБОРУ САВЕЗА ПРОТИВ АЛКОХОЛИЗМА, БЕОГРАД, МОШЕ ПИЈАДЕ 12.

Према квалитету радови ће се сортирати у три групе за доделу првих, других и трећих награда.

Награде ће се поделити на великој приредби коју Градски одбор Савеза против алкохолизма организује за омладину специјално поводом овог конкурса.

НА ОВОЈ ПРИРЕДБИ ПРЕДАЋЕ СЕ И ПРЕЛАЗНИ ТРОФЕЈ НАЈБОЉЕМ ТРЕЗВЕЊАЧКОМ ДРУШТВУ НА ТЕРИТОРИЈИ БЕОГРАДА У 1966. ГОДИНИ.

КОНКУРС МАТЕРИЈАЛНО ПОМАЖУ: Осигуравајући завод „Београд“, Редакција листа „Кекеџ“, Редакција листа „Политикин забавник“, Издавачко предузеће „Савремена администрација“, Словенија-вино-КОКТА, Тржница-Београд, Вунарски комбинат „Октобарска слобода“, Велика дворана Дома синдиката, Савез против алкохолизма Србије и Редакција листа „Будућност“.

ИГРА КОЦКИЦОМ

Мали Петар је славио рођендан. На славе су му дошли многи другови и другарице. Рођенданска торта била је одлична (а која то торта није, нарочито деци), пријала им је и лимуната. Али, то деци није довољно. Зажелела су и да се мало поиграју. Тада им је Петар предложио једну нову игру. Узео је једну обичну коцкицу, онакву каква се употребљава за игру „Не љути се, човече“, и бацно је на сто. Коцкица је пала на „два“.

„Сада ћемо да видимо шта је на другој страни — рекао им је Петар и завукао се под сто. „Пет“ — узвикнуо је извлачећи се испод стола.

Деца су окренула коцкицу и заиста, на супротној страни била је петица. Још неколико пута деца су бацала коцкицу и Петар је одоздо, кроз дрвену таблу стола увек тачно „видео“ који се број налази на страни супротној од оне која је „испала“. Петар није неки врач погађач и јасно нам је да не може да види кроз дрвену плочу. Он зна неки „трик“. Можда сте га тако сте икад пажљиво разгледали коцкицу, и ви открили?

Одговор:

У иконои жевр епик пож еквенблс кинлопшлрлс ен впижмв ефодр фидс

ОТВОР И ОЧИ

МОЋ ЗАПАЖАЊА

ПОКУШАЈТЕ ДА НА ПРИЛОЖЕНОЈ ТАБЛИЦИ ПРОНАЂЕТЕ СВЕ БРОЈЕВЕ РЕДОМ ОД 1 ДО 82 ДОДИРУЈУЋИ СВАКУ БРОЈКУ НЕКИМ ПРЕДМЕТОМ КОЈИ НЕ ОСТАВЉА ТРАГ — ВРХОМ ПАЛАНДРВЦА, НА ПРИМЕР.

АКО УСПЕТЕ ДА ТО УЧИНИТЕ ЗА МАЊЕ ОД 8 МИНУТА МОЖЕТЕ ЗА СЕБЕ С ПРАВОМ РЕЧИ ДА ВАМ ЈЕ МОЋ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ И ЗАПАЖАЊА ИЗВАНРЕДНО ВЕЛИКА. АКО ВАМ ЗА ЗАДАТАК ТРЕБА ОД 8 ДО 12 МИНУТА МОЋ ЗАПАЖАЊА ВАМ ЈЕ ДОБРА. ОНИ КОЈИ ПРОНАЂУ РЕДОМ, БЕЗ ГРЕШАКА, СВЕ БРОЈЕВЕ ОД 1 ДО 82 ЗА ВРЕМЕ ОД 12 ДО 18 МИНУТА ИМАЈУ ПРОСЕЧНУ МОЋ ЗАПАЖАЊА. АЛИ, АКО ВАМ ЗА ЗАДАТАК НИЈЕ ДОВОЉНО 18 МИНУТА ТРЕБАЛО ВИ ДА ТРЕНИРАТЕ И РАЗВИЈАТЕ СВОЈУ МОЋ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ И ЗАПАЖАЊА.

РАЧУНСКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Множење помоћу прстију

Познато је колико је деци у основној школи тешко да науче таблицу множења, а посебно кад се ради о бројевима већим од 5. Постоји, међутим, прост начин да се међусобно множе и бројеви већи од 5, а да се при том у ствари множе само бројеви до 5. То је начин који је описао још сирински математичар Беха Един (1547—1622), а њиме се и данас служе нека арабљанска и индуска племена. Рачунају

служећи се прстима. Узмимо један пример: треба наћи колико је 8 пута 9. Прво се утврди за колико су оба ова броја већа од 5. Тако је у нашем случају $8=5+3$, а $9=5+4$. Онда се на једној руци дигну 3, а на другој 4 прста, док се остали држе спуштени. Прва рука имаће два прста спуштена, а друга један. Производ 3 пута 9 добија се онда сасвим лако. Сабрани дигнути прсти дају цифру

десетица: $3+4=7$, а помножени спуштени прсти цифру јединица: $2 \times 1=2$. Према томе, $8 \times 9=72$. Може се десити да производ спуштених прстију буде већи од 9. У том случају десетица се сабере са бројем десетица који је добијен сабирањем дигнутих прстију, као у следећем примеру. Тражи се колико је 7×6 . Имаћемо као и горе $7=5+2$ и $6=5+1$. Сабирањем дигнутих прстију добијамо 3 (десетице) а множењем пуштених прстију 12. Десетица се сабере са збиром, а јединице се дописују, те имамо тачну вредност, а то је 42.

Највећи број који се може написати са три исте цифре

Узмимо као први пример тројку. Највећи број који се може написати јесте 3^{3^3} . Могло би се помислити да је то 3^3 и све то на трећи степен, али пошто је $3^3=27$, то је 3^{27} већи.

Али ако се на пример узме 9, највећи број биће 9^9 и све то на девети степен, јер је 9^9 већи од 99 . Први степен 9^9 даје резултат 387.420.489. Да би се овај последњи број дигао на 9. степен, треба извршити $369.692.128$ множења.

Ако бисмо овај број хтели да напишемо на једној траци од хартије и то да нам свака цифра заузме у ширину простор од само једног милиметра, била би нам потребна трака дуга 1478 километара.

А који је највећи број који се може написати са три јединице и три нуле? То није 111000, него 10^{10} и све то на десети степен, то је грдно велики број, јер $10^{10}=10.000.000.000$. односно 10 милијарди, а кад се

КАЛЕИДОСКОП...

Од осам вести које смо донели под заједничким насловом „Калеидоскоп чињеница, догађаја, појава...“ само су три истините. То су вести „Драгоцени астероид“, „Старчева тајна“ и „Разнобојно поврће“. Све остало је чиста измишљотина.

НИЈЕ САМ

Два космонаута изашла из свог васионског брода да прошетају космосом. На слици видимо само једног. Пронађите другог, који се негде изгубио.

10 дигне на овај степен, број који се добије јесте јединица праћена са 10 милијарди нула.

Када би неко свакога минуто писао по 75 цифара, требало би му да без престанка, дању и ноћу, ради пуних 200 година док не заврши исписивање целог броја, на траци која би могла обухватити Земљину куглу.

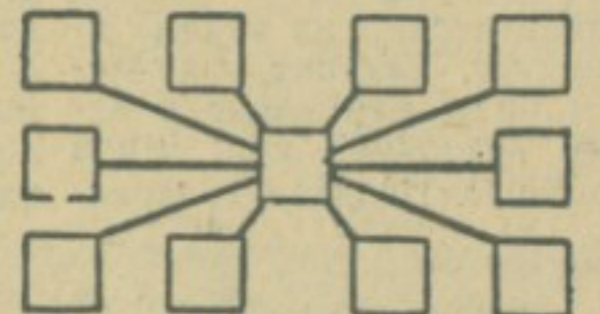
Троцифрени бројеви и број 1089.

Узмимо један троцифрени број код кога ће прва и последња цифра бити различите. Обрнимо ред цифара и нађимо њихову разлику. Ако ову разлику саберемо са бројем који смо добили обрнувши ред цифара, добићемо увек број 1089. Ево примера: узмимо број 421, који обрнут даје 124. Имаћемо $421-124=297$, који кад обрнемо добијамо 792 , а сада: $297+792=1089$.

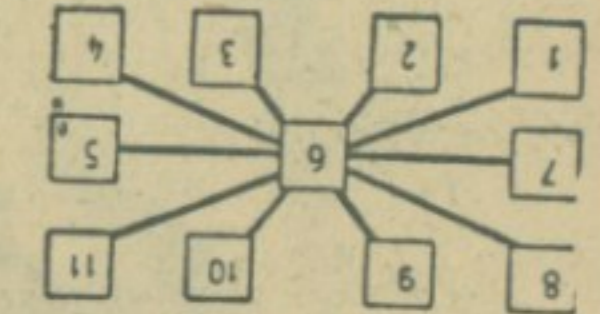
Ма који троцифрени

број узели увек ћемо, ако збавимо горе наведене рачунске радње, добити као резултат 1089. Ко не верује нека покуша сам.

ОД 1 ДО 11

Распоредите у празне квадратне бројеве од 1 до 11 али тако да збир бројева у квадратима спојеним правом линијом буде 18. Који ћете број поставити у средину квадрата? Одговор:

НАПРАВИ САМ

МАЛИ ДОБОШАР

Мали добошар на слици направљен је од разнобојне сунђерасте материје. Симпатично изгледа као украс на полици а може да послужи и као украс за јелку.

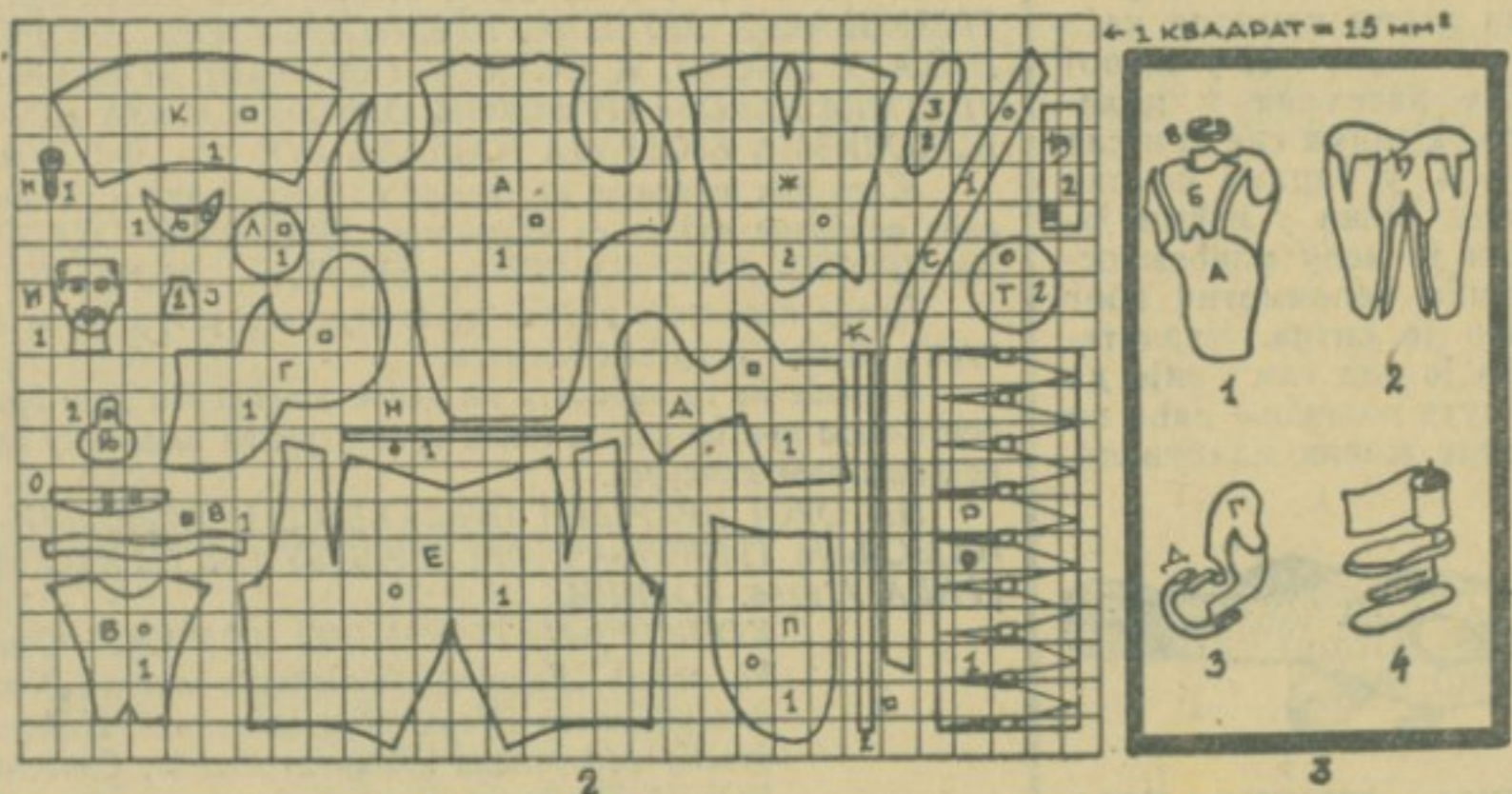
На слици број 1 видите како он изгледа а на слици број 2 и 3 су делови од којих треба да га саставите.

Да би вам лакше било да скројите парчиће сунђерасте материје за одећу и „тело“, нацртали смо их на коцкастој хартији чији сваки квадрат има 15 милиметара. Ако се придржавате наших размера добићете играчку високу 29 сантиметара.

Бројеви 1 или 2 на коцкастој хартији означавају колико пута тај део треба искројити од сунђерасте материје. Сви делови означени су и словима азбуке. Тако је део обележен словом А капут; В — пластрон који

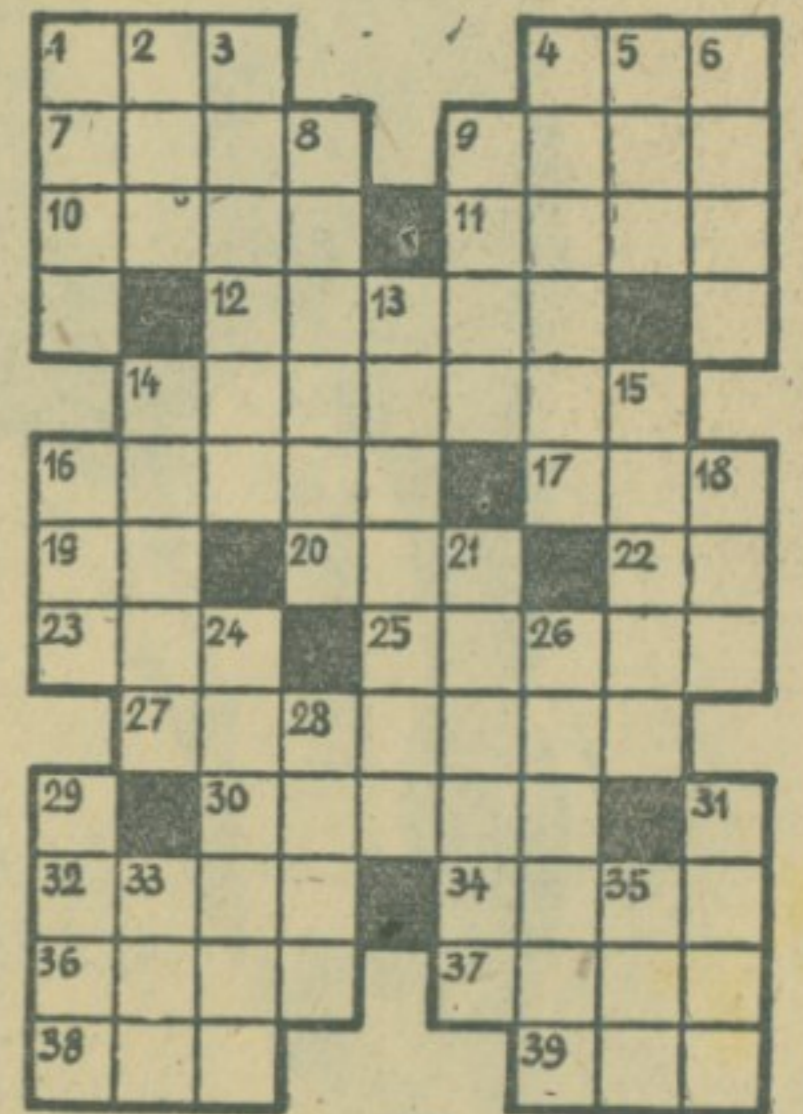
треба да залепите на реверс капута; В — око вратника; Г и Д — леви и десни рукав; Ђ — манжете; Е — панталоне; Ж — доколенице; З — ципеле; И — глава; Ј — руке; К — обод за капу; Л — дик капе; Љ — шити на капи; М — украс на капи; Н — трака за везивање капе; Њ — опасач; О и П — еполете; Р — кецеља; С — за добош; Т — дик добоша; Ђ — доња и горња ивица на добошу; У — палица за добош (од штапића).

За спајање делова употребите ОХО лепак, а да би био што стабилнији направите од картона два дела исте величине као и ципеле. Од тањке жице на правите држаче и провучите их кроз ципеле и залепите за картон (држећи број 4). Затим држаче обавијте са више слојева папира а затим залепите на њих доколенице. Ципеле обојте мастилом.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) лич на заменица, 4) речено острво, 7) полски шатор, 9) врста индијског новца, 10) врста службеника у старом Риму, 11) роман Емилиа Золе, 12) савремена француска књижевница („Известан осмех“), 14) морска риба, 16) морски дупљар, 17) познати француски економист (Жан Бастиј), 19) река у Сибиру, 20) представник неке врсте, 22) афирмација, 23) део тела код неких животиња, 25) део руке, 27) наша позоришна и филмска глумица (Ирена), 30) мушко име, 32) врста шибана, 34) река у Црној Гори, 36) улога, 37) предмет слепог обожавања, 38) грубо вуново суко, 39) лука у Израелу.

Усправно: 1) врста жуће боје, 2) изнад, 3) изасланик, 4) јужно воће, 5) део недеље, 6) покрајина у Индији, 8) проглас, објави, 9) летопис, 13) познати италијански физичар (Галилео), 14) наш бивши фудбалски репрезентативац, 15) дежурни у разреду, 16) дипломатско тело, 18) скраћеница нашег аеро транспорта, 21) врста тропских ветрова, 24) расподела, 26) држава у Северној Америци, 28) река у Сибиру, 29) гранична река између Пољске и Источне Немачке, 31) дворана, 33) сужањ, 35) временски термин.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) дом, 4) рис, 7) Караванке, 10) оно, 11) чар, 12) лс, 13) Ели, 15) до, 16) окер, 18) спас, 20) Ана, 21) тер, 22) старт, 25) ара, 27) мак, 29) Раб, 31) измаглица, 34) не, 35) боа, 38) Ин, 37, алга, 39) боја, 41) Сар, 42) мат.

Усправно: 1) Данска, 2) оро, 3) ма, 4) Ра, 5) инч, 6) Скадар, 7) коло, 8) вал, 9) Ерос, 13) ерата, 14) Истра, 17) Енс, 19) пет, 23) Араго, 24) газела, 26) нација, 27) „минас“, 28) км, 29) ри, 30) Ванат, 32) аба, 33) Лаб, 38) гр, 40) ом.

ХЕРОЈА ЗАМЕЊУЈУ ХЕРОЈИ

За време борби 120. дивизије на реци Проњи, 26. октобра 1943. године, Немци су свим силама покушавали да задрже упориште Рабовиче, које се налазило на самој обали. Да би у томе успео непријатељ је довлачио на обалу нове јединице, које је с тенковима слао у борбу.

Када је 334. гардијски пук око поноћи на јуриш заузео Рабовиче, Пономарев је свој противтенковски топ довукао у предњу борбену линију и ту га укопао. Немци су узалудно предузимали противнападе пешадијом, али када су се појавила три тешка тенка „пантер“ и засули топовском ватром положаје гардијског пука, командант је наредио повлачење. Борац Пономарев се није повукао. Остао је са тоном и својом послугом да сачека челичне гробнице.

Стотинак немачких аутоматичара кретало се непосредно иза „пантера“ уз борбени поклич. Пономарев је сачекао тенкове на педесетак метара. Први пуцањ његовог топа запалио је најближег „пантера“ и он је плануо као буктиња. И следећа два тенка су планула и експлодирала. Немачки аутоматичари су се одједном поколебали и почели у нареду да се повлаче.

Борци 334. пука су поново заузели своје положаје. За следећа три часа непријатељ је извршио шест противнапада, у којима је учествовало

неколико тенкова. Пук се повлачио и поново нападао, али Пономарев није остављао свој топ, нити се повлачио. У овим јуришима он је уништио још седам тенкова, а четири оштетио тако да су се морали повући. Непријатељ је схватио одакле му прети највећа опасност, па је свуватру аутоматичара усмерио у правцу Пономарева и његовог топа.

Следећа два непријатељска противнапада Пономарев је сам одбио. Тукао је Немце и топом и аутоматом. За време једног јуриша 334. гардијског пука, командант пука пришао је Пономареву и честитао му на херојском држању. Испред топа је лежало око 40 немачких војника, које је Пономарев покосио из свог аутомата.

Када је командант пука пришао Пономареву и загрлио га, храбри тобџија му није рекао да је био тешко рањен у руку. Још за време шестог непријатељског јуриша, Пономарев више није могао да рачуна на обе руке, једно зрно смрскало му је кост леве руке. И сва посада топа била је рањена топовском гранатом. Чим је командант пука ово сазнао, наредио је да се одмах пребаце у болницу. Међутим, они су то одбили, а Пономарев је поручио свом команданту:

— Гардијски борци не беже са бојног поља!

У деветом немачком противнападу, непријатељ је о-

пет упутно тенкове у правцу противтенковског топа. Пономарев се нашао у директном двобоју са „пантерима“. Иако тешко рањен, прихватио је борбу. Чим су се појавили први тенкови немачки аутоматичари, Пономарев се опет чуо. Грудима је притискивао окидач топа, а једном руком косио непријатељске војнике из свог аутомата. Ниједан „пантер“ није се пробио. Борба је трајала све до сванућа и поражени непријатељ се морао повући.

Комсомолац Пономарев и његови другови одбили су

ПРОБАЋУ ЈОШ ЈЕДНОМ...

Десет година радио је Чарлс Гудџир да направи каучук који је отпоран на топлоту и хладноћу... Одавно је већ био изгубио рачун о извршеним експериментима и утрошеном новцу.

— Чарлс — рече му једног дана жена — твоји подухвати са тим каучуком на крају ће нас упропастити. Осим тога јако си ослабио, па те молим окани се тога посла да не би било после касно.

— Добро, Мери — одговорио је Гудџир. — Пробаћу још једном, па ако ништа не испадне, куем ти се, све ћу бацити.

У витрини Централног музеја Совјетске армије, између осталог оружја прослављене 120. гардијске дивизије, налази се и аутомат ВЛ-8543, који је у рату припадао комсомолцу Петру Михајловичу Пономареву, командиру противавионског топа.

све немачке нападе. Борци гардијског пука су прешли у одлучујући напад и место Рабовиче на реци Проњи остало је у рукама 120. гардијске дивизије. Пономарев је погинуо, али је пре тога успео да уништи 14 непријатељских тенкова. После ове борбе 334. гардијског пука,

Пономарев је за борбене заслуге своје дивизије посмртно одликован Орденом хероја Совјетског Савеза.

Командант 334. пука, постројио је своју јединицу и пред читавим саставом и уз посебне војне почасте предао противтенковски топ бораца Пономарева најхрабријим борцима пука. Топ су свечано примили борци Мелехов, Демјаненко и Засипкин. На најсвечанији начин, у виду заклетве, борцу Мелехову предао је аутомат са ознаком ВЛ-8543, који је комсомолац Пономарев носио пуце три године, борио се и побеђивао с њим.

Аутомат је постао симбол војничке заклетве међу борцима гардијских јединица. Борци који су примили топ Пономарева, до краја отаџбинског рата запалили су и оштетили око стотину непријатељских тенкова на свим фронтovima до Берлина. Мелехов је само у току 1944. године аутоматом Пономарева убио више од 300 немачких војника. Готово сви борци који су се изређали на топу и аутомату Пономарева постали су хероји Совјетског Савеза.

... најусамљеније острво на свету је Тристан де Куња у јужној Атлантику. Острво је удаљено од Африке 3200, а од Јужне Аме-

рике 6000 километара. Најближе копно му је острво Света Јелена, удаљено 2400 километара.

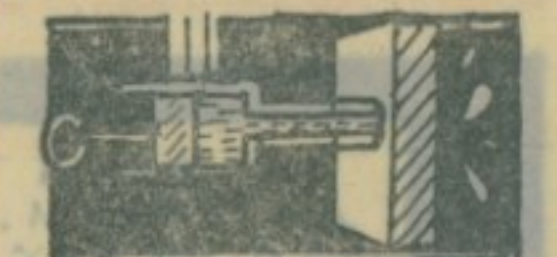
... Парамарибо, главни град Холандске Гвијане, има две трећине муслиманског становништва, које се у Јужну Америку доселило из Индије и Индонезије.

... у развоју цивилизације Инка велику улогу одиграле су ламе које су превлачиле материјал за изградњу ве-

ликих грађевина и храмова, као и за справе за наводњавање без којих у сувом перуанском поднебљу поља уопште не би рађала.

... под веома великим притиском жива

може да пробије челичну плочу дебелу седам сантиметара...

„ПИЈЕТА“ ДЕЛО МИКЕЛАНЂЕЛА НАЛАЗИ СЕ У ЦРКВИ СВЕТА МАРИЈА ДЕЛ ФИОРЕ (ДУОМО).

ФИРЕНЦА РИЗНИЦА УМЕТНИЧКОГ БЛАГА

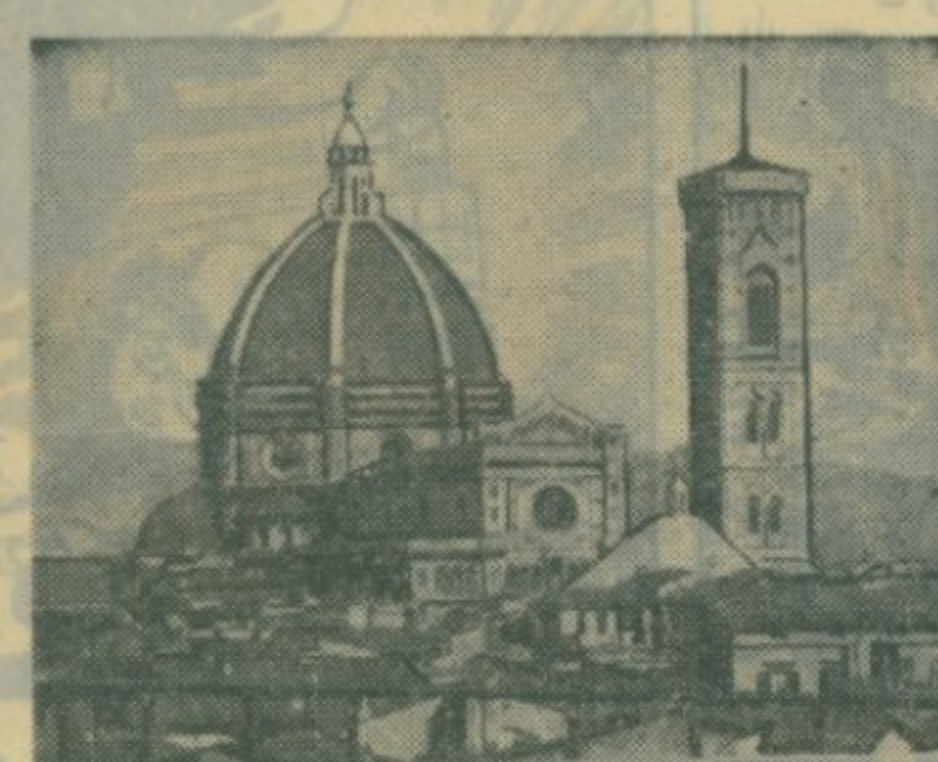
У катастрофалним поплавама које су недавно задесиле Италију између осталих градова страдала је и Фиренца. У њој је поплавлено читаво приземље чувене галерије Уфичи и страдало више стотина уметничких слика, заједно с радионицом за реставрирање слика и фото-лабораторијом са 130.000 негатива. Тешко су оштећене и уметничке галерије Палата Строци, капела Медичи, а у катедрали Дуоמו и цркви Санта Марија Новела, иако прилично удаљеним од набујале реке Арно, висина воде износила је неколико метара.

Чувени мост Понте Векио потпуно је деформисан. Такође је уништен и центар златарског заната са старим радњицама подигнутим на самом мосту. Према изјавама стручњака највећу штету је претрпело „Распеће“ у базилици „Санта Кроче“. Оштећене су и

неке драгоцене Ботове фреске. Сматра се да је укупно оштећено око 1.300 уметничких дела.

БАЗИЛИКА САНТА КРОЧЕ ПОЗНАТА ПО ЧУВЕНИМ БОТОВИМ ФРЕСКАМА

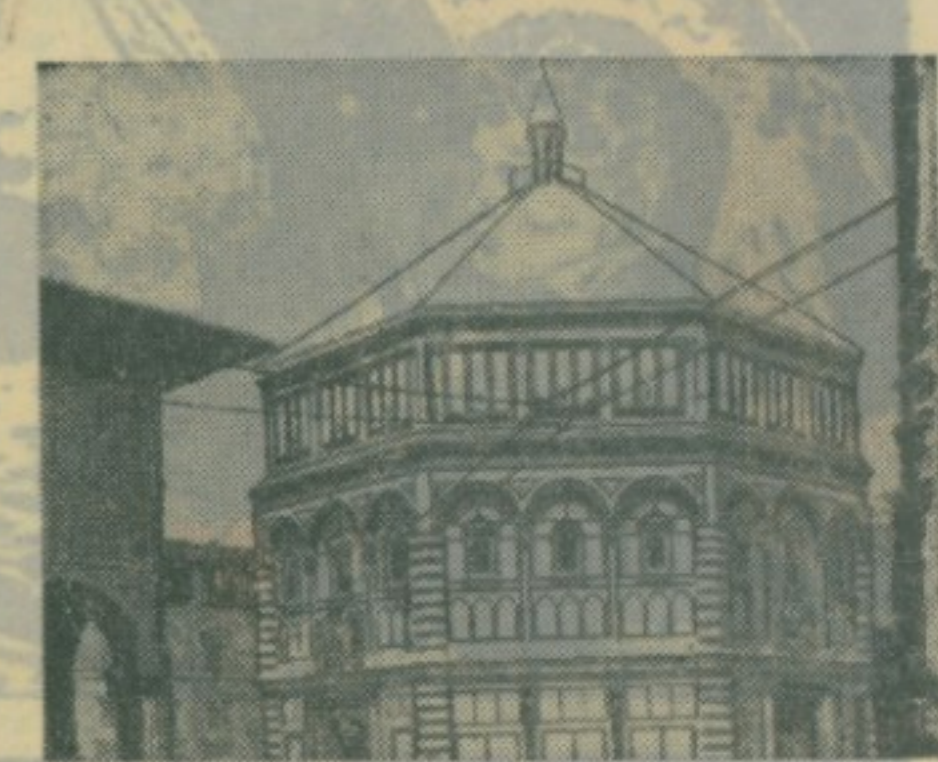

ЦРКВА СВЕТА МАРИЈА ДЕЛ ФИОРЕ (КАТЕДРАЛА ДУОМО) СА ОГРОМНОМ КУПОЛОМ. ПРЧНИК ИЗНОСИ 46,82 МЕТРА А КУБЕ ЈЕ ВИСОКО 107 МЕТРА

У Италији која је цела права ризница уметничких дела, Фиренца се посебно истиче богатством уметничких вредности: сликарским и вајарским делима као и производима уметничких заната. Довољно је поменути да су у њој живели и стварали: Данте, Бокачо, Фра Анђелико, Брунелески, Донатело, Леонардо да Винчи, Рафаел, Микеланђело и Челини.

У данашњем броју доносимо кратак осврт на историјски развој овог града и преглед вредности које се у њему налазе.

Фиренца (антички назив Florentia) је главни град Тоскание и седми по броју становника (400.000) у Италији. Налази се у подножју Апенина. Средиште града је на десној обали реке Арно која пресеца град с једног краја на други. У X веку пре наше ере на том месту налазила се италијанска насеобина, у III веку кад Римљани заузимају Етрури-

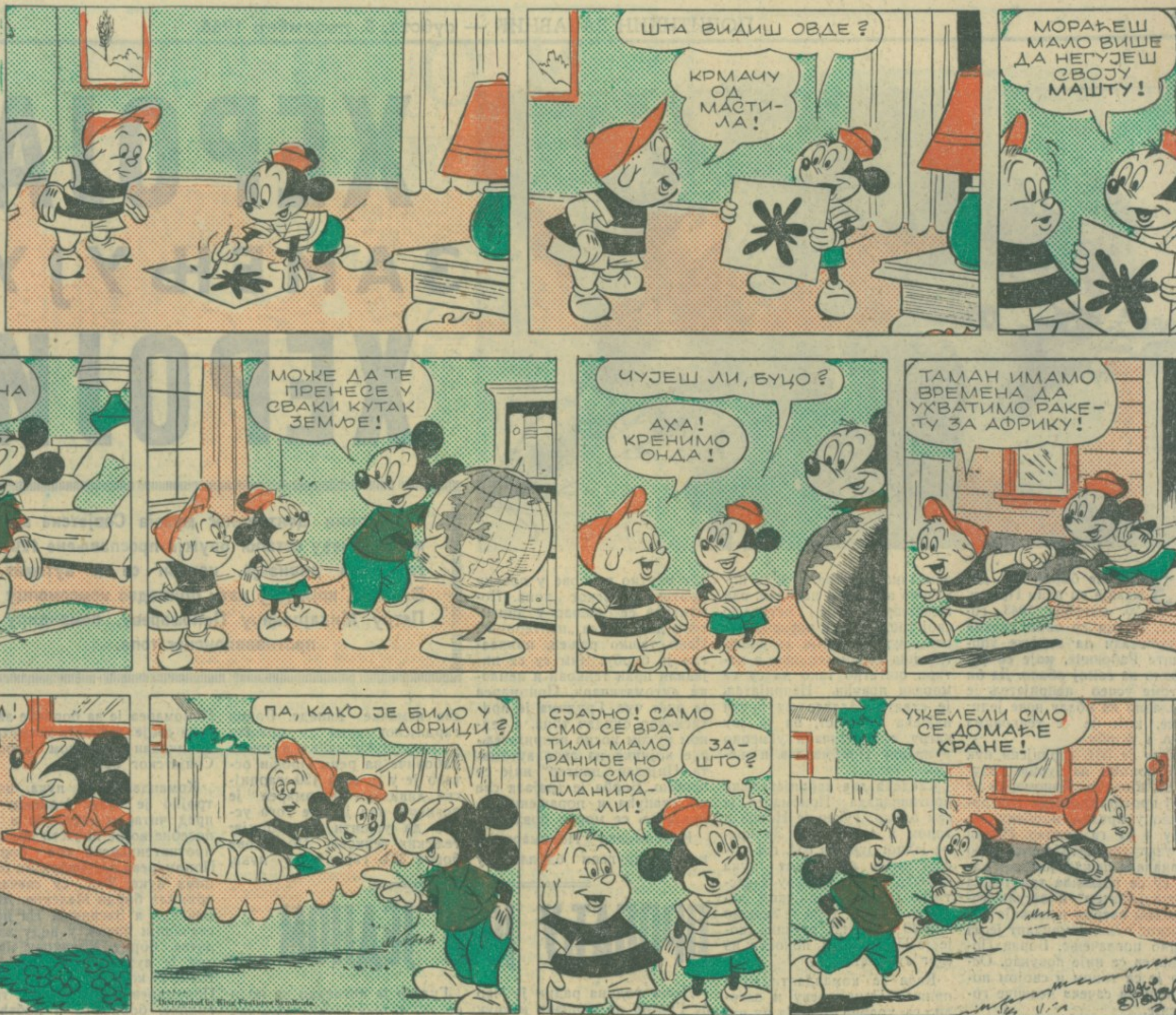

ЗГРАДА КРСТИОНИЦЕ ПОДИГНУТА ГОТОВО ПРЕ 1000 ГОДИНА. НАЈВЕЋУ ВРЕДНОСТ ПРЕДСТАВЉАЈУ ЊЕНА ВРАТА ОД БРОНЗЕ УКРАШЕНА ВАРЕЉЕФИМА

ју постаје мунципални (самоуправни град). Сула га је срушио а Цезар обновио. Од 59. године пре наше ере носи име Фиренција. У време сеобе народа у више махова је рушена и обнављана. У доба Каролинга Фиренца је на челу тосканских градова и тада почиње њен успон. Године 1865—70 она је чак престоница Италије; Фиренца је и центар италијанске ренесансе.

Нарочито је слављена у XIII веку, кад је називана и „цветним градом“ и то не само због љиљана, који се налази у грбу града, већ и због башти и околних поља путних цвећа. Цвет је био угривиран и на флорентинском златнику, одакле и потиче име Фиринта.

Град обилује многим мостовима од којих је најживописнији Понте Векио (Стари мост). Фиренца није чувена само са својих славних сликара и вајара, Музичари Лили и Керубини такође су пореклом из овог града као и велики физичар и астроном Галилеј.

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

